ڪلياڻ جي راهه

(هڪ مهاتما جا پروچن)

سمپادڪ

ديپچندر بيلاڻي

زهوڪ ڪرڻ لاءِ سنڌي جي

پياري سڳوري شري ~~[illegible]~~ سلفوئل

آسڙاس جناب احمدآباد وارن جي

پويتر ياد ڀيٽ ۾ -

Tolaram.

(Tolaram. A. Jethani)

KALYAN - JI - RAH

ڪلياڻ جي راهه

(سوامي رامسکداس مهاراج جا پروچن)

سنڌيڪار :

ديپچند ر بيلاڈي ايم. اي.

پرڪاشڪ :

آتم درشن پرڪاشن منڊل

پريو محلا، نواب ڪا بيڙا، اجمير

ڪاپيون ۱۰۰۰] پيڪا ٻه روپيه [ڇاپو پهريون

* فهرست *

Printed By M. P. Raichandani, Asha Printers
Hathi Bhata, Ajmer
&
Published by Deepchandra Belani
Secretary "Atma Darshan Prakashan Mandal"
Nawab ka Bera, Ajmer.

* اڳ اکر *

سوامي رامسکداس مهاراج هنوقت جي سنتن ۾ مکيه استان والاري ٿو. هو ودوان، سٺو ليکڪ، آتم وياکيان ڪندڙ ۽ انڀوي پرش آهي. هو ڳوڙهي گيان جون ڳالهيون به سرل ڀاشا ۾ سمجهائيندو آهي. هو تياڳي پرش آهي ۽ سندس ڪو مٺ مندر ٺهيل ڪونهي، جتي سدائين لاءِ ٽڪاڻو هجيس.

سندس مکارونڊ مان نڪتل اوچ ڪوٽيءَ جا پروچن جگياسن لاءِ سنڌيءَ ۾ به ميسر هجن، انهيءَ خيال کان مون اهي هنديءَ مان سنڌيءَ ۾ انواد ڪيا آهن. مونکي وشواس آهي ته پڙهندڙن لاءِ اهي ڪارگر ٿيندا، بشرطيڪ اُنهن کي ڌيان سان پڙهي، اُنهن تي عمل ڪيو ويندو.

پريم شري برجيش ۽ سنتيش ڀورجاٽي (ڀوپال نواسي) کي جس هجي، جن پنهنجي ماتا جي ياد ۾ هن پستڪ ڇپائڻ ۾ مدد ڪئي آهي.

۳۱ مارچ ۱۹۸۶ع

شيوا ۾

ديپچندر بيلاڻي

سيڪريٽري "آتم درشن پرڪاش منڊل"

شريمتي لڪشمي ديوي مورجاڻي

جنم : ٢٣ مئي ١٩١٣ع

سرڳواس : ٩ مئي ١٩٨١ع

* ارپڻ پتر *

گهڻي شرڌا ۽ سڪ سان هي پستڪ ارپڻ
ڪريون ٿا پنهنجي ممتا مئي پوجيه ماتا
لڪشمي ديوي دولهڻ نرمل مورجاڻيءَ
جي پوتر سمرتيءَ ۾

ستيش ۽ برجيش مورجاڻي:
(ڀوپال)

ओ३म्

ڪلياڻ جي راهہ

(١)

ونهوار ۽ پرمارٿ

سنسار ۾ رهڻ جي وديا

اسانجي من ۾ اها ڳالهہ آئي آهي تہ سنسار ۾ جهڳڙن
رهڻ اچي وڃي تہ اسانجي مڪتي ٿي وڃي. سنسار
۾ رهڻ هڪ وديا آهي. اها وديا ٺيڪ سمجهون ؟
ونهوار ۽ آتمون تہ ٻيئڙو ٻار آهي. ڪنهن بہ ڪم ۾
ڳو تہ انهيءَ ڪم ڪرڻ جي وديا اچڻ گهرجي ؟ ڪم
ڪرڻ گهرجي. جيئن روٽي ٺاهڻي آهي، روٽي ٺاهڻ
اچي ٿي پر روٽي ٺاهي ڇو تہ روٽي ڪاڻ ٺهندي.
روٽي ٺاهي ٿو پر روٽي ٺاهڻ ٺٿي اچيس تہ روٽي
سٺي ٺٿي لهي. انهيءَ ڪري ڪنهن بہ ڪاريہ ۾
گمان ۽ ڪرم ٻنهي جي ضرورت آهي.

سنسار ۾ رهڻ جي وديا ڇا آهي ؟ اُن کي سمجهڻو
هي. سمجهو تہ هڪ ماڻهو آهي، جنهن کي ماءُ پيءُ،
ڀاءُ ڀاڄائي، استري، پٽ وغيره آهن. انهن سان ڦـٽ

چاهنا نه رکڻ لئي نه. انهن جي انصاف ڀريءَ اندر چاهنا
پنهنجي شڪتيءَ موجب پوري ڪرڻ. اسان نه ته
چاهيون ٿا انهن جي چاهنا جو پوري ڪرڻ؟ انهن جي
چاهنا پوري ڪرڻ سان پنهنجي چاهنا جي ليائڪ ڪرڻ
جي شڪتي اچي وڃي ٿي. پنهنجي سوارٿ جي ٿي
ڀيا هڻ، ڪڏهن رهندا ته پنهنجي چاهنا جي ليائڪ جي
شڪتي ناس ٿي ويندي. اسان پنهن جي سڀائتا
سڀو ڪڏهن رهون ته اسان آزاد ٿي ويندا آهن.
سنسار ۾ رهي آزاد ٿيڻ لئي سنسار کان اوچو اٿڻ آهي.
اهالي سگهي آهي.

ڪيئن رهون؟

جنهنجو من سڀ اوسٿا ۾ اسٿت ٿي ويو آهي، انهن
ٻروشن هٿي ٿي ژندهه اوسٿا ۾ سنسار کي جيتي ويو
آهي. سڀ اوسٿا ڇا آهي؟ دل ونان، چاهي دل جي
اهڙي اوسٿا ملڻ لئي آن ۾ سک دک نه ٿئي، خوشي غم
نه ٿئي. سنسار جي ڪهڙي به اوسٿا اسان کي ڏولائي
نه سگهي ته اسان سڀ حاصل ڪئي. جڏهن سنسار
جي موافق ۽ ناموافق حالت اسان ٿي اثر ڪجو نه اسان
هاراڻو. اها اسان تي اثر ڪڏهن نه ڪندي، جڏهن
اسان سنسار ۾ پنهنجي لاءِ نه رهندا آهن. اهڙيءَ طرح
رهڻ سان سنسار کان اوچا اٿندا آهن.

اُنهن جي ڀلي لاءِ ئي ورتاءُ ڪري. فقط اُنهن جي ئي سيوا ڪري. فقط اُنهن کي ئي سک پهچائي. پنهنجي سک جي ذري به خواهش نه رکي. جيڪو پنهنجي سک جي اِڇا ڪري ٿو، اُن کي سنسار ۾ وڌڻ جي ڪا آس ئي ڪانهي.

ڪجهه چاهڻ پراڌين ٿيڻ

توهان پنهنجي ڪٽنب ۾ رهو ٿا ته ڪٽنب جي سيوا ڪريو ٿا. ٻاهر هليا وڃو ٿا ته سيوا ڪانه ٿا ڪريو، بلڪ وٺو ٿا. ڪو اسان کي وسترو ڀلائي، اسان جي سهائتا ڪري، اسان کي رهڻ جي جڳهه ڏئي، اسان کي ماني پياري، ڪوئي اسان کي ڪجهه ڏئي، جنهن ڪري اسان پنهنجي پالنا ٺيڪ ڪريون. اهڙيءَ طرح سيوا چاهيندي رهڻ سان اسانجو ڪلياڻ نٿو ٿئي. اسان ڪڏهن ڪان ڪجهه چاهيون ٿا ته پراڌين ٿي وڃون ٿا. اهو پڪو اصول آهي. جڏهن اسان ڪجهه به نه چاهيون ٿا، تڏهن اسان بلڪل پراڌين نه ٿيون. بلڪل سواڌين (آزاد) ٿيون ٿا. سنسار کان ڪجهه چاهڻ، پنهنجو پاڻ کي پراڌين (محتاج) بڻائڻ آهي.

مُڪتي ڇا آهي؟

سنسار اسان کان گهڻو ڪجهه چاهي ٿو. جيڪڏهن اُنجي چاهنا پوري ڪريون ٿا ته اسان سواڌين آهيون. پنهنجي

ي سک لاءِ رهون ٿا، انهن جي ڀلي لاءِ - آرام لاءِ
هون ٿا. ڪين سک پهچائڻ ٿي اسان جو ڪم آهي.
ون ٿا ته اسان جنهن جي سيوا ڪريون ٿا، اهي جيڪڏهن
ک پهچائين ته اسان ڇا ڪريون؟

آهي ڏک پهچائين ته اسان جو ترس کائڻ ٿيندو.
سان سيوا ڪري ٻيهر ڪاهڻ ڪريون ٿا؛ اهي ڏک
ين ٿا ته ڏک ڏيڻ سان اسان جي پاڻ جو ناس ٿيندو.
ـان جي ناس ٿيڻ سان اتهڪڙ ترمل ٿيندو. سيوا
ڪرڻ سان ٻماڻ ٿيندو. اسان کي اهڙو لاڀ ٿيندو. ڪين
سک ڪيئن پهچي، ان لاءِ ٿي سڀاو ۾ رهون ٿا، اهو
هي اسان جو فرض. چاهڻ اسان جو فرض ڪين
هي. اسان جو فرض ته سڀني چاهنا پوري ڪرڻ
هي.

چاهنا پوري ڪرڻ ۾ ان ڳالهه جو ڌيان رکڻو آهي.
رڪ ته سڀني چاهنا اهڙا پورا نه ٿيا، ٻيئي چاهنا
ءِ ٻاڌڪ هجي. اهو ته اسان جي شڪتيءَ موجب
هجي. انهن جي چاهنا ٻماڻ ٻاڌڪ هجي ٻر اسان جي
شڪتيءَ کان ٻاهر جي ڳالهه هجي ته هٿ جوڙي ڪانئن
معافي گهرون ته ڀلي، اسان نه سرڪ ڪرائهون، اسان
مت اڳتري شڪتي ڪاهي، اهڙي ڪري نوهان
معاف ڪرڻ. جيڪڏهن شڪتي هجي ته سڀني چاهنا
پوري ڪريون. اهڙيءَ طرح سڀاو ۾ جل ۾ ڪمل جي

پنهنجي لاءِ نه رهون

اسان جا ماتا پتا آهن ۽ اسان ماتا پتا جي شيوا ڪريون. انهن ۾ ڪا چاهنا نه رکون. انهن سان چاهنا ڇو نه رکون؟ انهن جو ئي ڏنل شرير آهي، شڪتي آهي. جيڪي ڪجهه اسان کي مليو آهي، انهن ماڻهن کان ئي مليو آهي، ۽ انهن ماڻهن لاءِ ڪم ڪرڻو آهي، پنهنجي سوارٿ ساڌڻ لاءِ نه. ٻالڪ کي جن شرير ڏنو، سمجهه ڏني، يوگيتا ڏني، انهن جي ڏنل وستو ذريعي فقط انهن جي شيوا ڪرڻي آهي؛ انهن کان مليل وستو انهن کي ڏيڻي ڇڏڻي آهي ۽ ڏيڻ لاءِ ئي اسان کي رکڻو آهي، پنهنجي لاءِ نه رکڻو آهي. پنهنجي لاءِ اسان نه رهنداسين، ۽ اهي اسان سان سٺو وهنوار ڪن يا برو وهنوار ڪن، انهن جي شيوا ڪيئن ٿئي، انهن کي سک ڪيئن پهچي، انهن جو ڀلو ڪيئن ٿئي، انهن جو آڌار ڪيئن ٿئي، انهن کي آرام ڪيئن پهچي - اهائي ڀاونا رکڻي آهي. اهڙيءَ طرح ڪرڻ سان اسان دکي ٿينداسين، اهو سوال ٿي سگهي ٿو پر اسان دکي ڪڏهن ٿينداسين، جڏهن انهن کان ڪجهه چاهينداسين؛ اهي ائين ڪندا. اسان چاهيون نه؛ هو ڪن ته پوءِ اسان دکي ڪيئن ٿينداسين؟ جيڪڏهن اسان چاهيون ٿا؛ هو نه ڪندا ته دک ٿيندو ئي. اسان ته فقط انهن جي شيوا لاءِ رهون ٿا، انهن

انسان ڏک نه ٿئي ها. جيڪو انسان جو اڄ واقف آهي، انسان سان اُن جو ڪو سمبنڌ ڪونهي، اُن جي مرڻ جو ڏک انسان کي ڪونه ٿو ٿئي. اهڙي ئي سک وٺڻ جي آشا نه رهي، نه ئي ڏک نٿو ٿئي. جيئن انسان ڄاڻي ٿو ته ماڻهو ۹۰ يا ۱۰۰ سالن جو مري وڃي ته اُن جو ڏک نٿو ٿئي. ماڻهو ته اهڙي قدر چوندا آهن ته اُن جو مرڻ شاديءَ جهڙي ڳالهه آهي، گهڻي آنند جي ڳالهه آهي. ڪارڻ ڪهڙو آهي؟ ڇاڪاڻ ته اُن مان سک جي ڪائي آشا نه رهي آهي. ڪنهن طرح هوُ انسان جي شيوا ڪندو، انسان جو پالو ڪندو، اهڙي اميد نه رهي آهي. انهيءَ ڪري ڏک ڪونه ٿو ٿئي. جوانيءَ جي عمر ۾ ۲۰-۲۵ سالن جي عمر جو مري وڃي ٿو ته ڏک ٿئي ٿو، ڇاڪاڻ ته اُن مان آشا-بندي رکي ويئي آهي ته سک ملندو ۽ چيو ته ”آشا ئي پرم ڏک آهي.“ ڏکن جو خاص ڪارڻ آشا ئي آهي ۽ ”نراشا ئي پرم سک آهي.“ ڏک ۽ سک انهيءَ ۾ ’پرم‘ لفظ ڏنو ويو آهي. ’آشا ئي پرم ڏک‘ ’نراشا پرم سک‘ ته اُن مان آشا نه رکي، اُن جي آشا پوري ن ڪرڻ جي ڪوشش ڪري. اُن مان آشا نه رکڻ سان، اُن جي موت جو ڏک نه ٿيندو. ۲۵ سالن جو مري ٿو، اُن مان آشا رهي ٿي. اُن مان ڪا آشا نه رهي ته اُن مان ڪا ڏک نه ٿئي. سمجهو ته اُهو ۱۵ سالن جي عمر کان بيمار ٿيو ۽ ۲۵ سالن جو ٿي ويو. وئدن ڊاڪٽرن جواب

ان وانگر رهون. ڪمل جو ٻن جل ۾ رهندي ٻڏي نٿو.
موتيءَ وانگر ان جي مٿان ڪرندو رهي ٿو، نه ٻوڙي
نٿو. جيئن ڪڙو ٻڏي ٻوڙيندو آهي، تيئن اهو ٻڏي
نٿو. اهڙيءَ طرح اسين اسان پنهنجي لاءِ نه رهي فقط
سيوا لاءِ رهون ته ٻڌنداسين ڪين ٻڌجي سگهندا ۽
ڦاسنداسين. فقط انهن لاءِ ئي رهون، پنهنجي لاءِ رهون
ئي نه. پنهنجي لاءِ ڪجهه چاهيون ئي نه.

جيون ٿا ته ڪمل جي ٻن کي نه ٻاڙي جل ۾ ئي ملي ٿو،
لوهان جو گند به سوريءَ شڪتيءَ سان ئي ٿيندو، پر
فقط سيوا ڪرڻ لاءِ گند، مال نه گهرجي. مگر اسانجون
ڪرپائون اسان لاءِ نه هجن. ڪاڻين مال چيز، ڪون ئي
ڏيندا رهون. اسان واڻ جي اڇا جو قطعي لياڳ
ڪري ڇڏيون ته سيوا ڪرڻ سان پوءِ قرض لهندو
۽ اڳتي نه چاهينداسين ته قرض پيدا نه ٿيندو. سندن
قرض اسان تي رهندو ۽ ڪاڻين چاهيندا رهياسين ته
نئون قرض اسان تي چڙهندو رهندو.

دک جو ڪارڻ - آشا

ڪو پاٺهو مري ٿو ته ان جي موت تي دک ٿئي ٿو.
ان دک جا ٻه ڪارڻ ٿين ٿا. ان مان سک ورتو ويو آهي.
سک ڏنو ڪونه ويو آهي ۽ وري سک وٺڻ جي آشا رهي
آهي، سڌڻ نه ان جي مرڻ سان دک ٿئي ٿو. اسان
جڏهن ان مان سک نه ورتو هجي ها ته ان جي مرڻ

ھي قرضدار ٿي ويندا. انھيءَ قرضدار ٿيڻ سان اسان
ڏن ۾ نہ پوندا سين. ڪو واپاري پنھنجي دڪاندار
ڪان بند ڪرڻ چاھي ٿو تہ جيڪي اسين ڪان ورتو
ٿا سين، سو واپس ڪري ۽ ھن جنھن کي ڏنو آھي، اھو
ڏئي تہ ٺيڪ آھي. نہ ڏئي تہ دڪان بند ٿي ويندو،
ڪر ھوءَ پوري جو پورو وٺڻ چاھيندو تہ دڪان بند
ڪو نہ ٿيندو، چاڪاڻ تہ پراڻي وٺڻ لاءِ نئون ڪجھ مال
ڏيڻو پوندو تہ اسان جو اُن ۾ باقي رھندو ئي رھندو.
ورو وٺي ڪڏھن بہ بند ڪري نہ سگھندا سين. اھڙيءَ
طرح سنسار ماں پورو وٺي، قرض ڪان آجا ٿي نٿا سگھون.
وٺڻ جو ڪانو ٿي بند ڪري ڇڏيون تہ پوءِ ڏيڻ ٿي
ڏيڻ رھيو. سڀني کي ڏيون. ماتا پتا کي ڏيڻو آھي،
ڀاءُ ڀاڄائيءَ کي بہ ڏيڻو آھي. استري ٻار کي بہ ڏيڻو
آھي. پنھنجن مائٽن لاءِ، پاڙيءَ ۽ پنھن کي ڏيڻو آھي.
س سھري کي بہ ڏيڻو آھي، ڏيس ڏيساورن جي بہ
سيوا ڪرڻي آھي. وٺڻو آھي ئي ڪونہ، ورتو سين تہ
ڦاٿا سين! جتي وٺڻ جي اڇا ٿي تہ ڦاٿا سين. ڳوٺاڻي
چوڻي آھي تہ "غرض گڏھ کي بابو بڻائي، گڏھ ٿي مال
کڻي ھلائي." غرض وارو ماڻھو ڪڏھن بہ مکس ٿي
نہ سگھي. گڏھ کي پيءُ بڻائڻو پوي، ڀڄائيو تہ ڪيڏو
تہ ھيٺ لھڻو پيو آھي. پر وٺڻو آھي، انھيءَ ڪري
ايترو ھيٺ لھڻو پيو ۽ وٺڻو ئي نہ ھجي تہ اسان آزاد
آھيون، سوگهارا آھيون.

ڏسو ته اهو هاڻي جيئڻ وارو ڪونهي، هاڻي جي بچو سگهي. اهو نه هاڻي مرندو. اسان ١٠ سال اُن جي شيوا ڪئي، ورتو ڪجھ ڪين آهي، وٺڻو ڪجھ ڪونهي ته اُن جي مرڻ تي دک نه ٿيندو. دک اُن جو آهي، جو اُن مان سک چاهيون ٿا. سنسار ۾ اسان رهون، سنسار کان اسان سک نه چاهيون ؛ سک ڏيندا رهون، شيوا ڪندا رهون. شيوا وٺڻ جي چاهنا اندر مان صفا ڪڍي ڇڏيون ته سنسار ۾ اسان کي رهڻ اچي ويندو. اسان مڪت ٿي وينداسين.

وٺڻ جي اِڇا بندن

وٺڻ جي اِڇا ئي بندن آهي. اُلٽي بُڌي ئي ڦاسي آهي ته اسان سکي ٿي وينداسين، ڪو اسان جي شيوا ڪندو ته اسان سکي ٿي وينداسين. اِها اُلٽي بُڌي ئي ڦاسي آهي. وٺنداسين ته اسان قرضدار ٿي وينداسين. سکي ڪيئن ٿي وينداسين؟ قرض چڙهي ويندو. قرضدار ماڻهوءَ جي مڪتي ڪانه ٿيندي، ڪانه ٿيندي آهي. ٻانهيءَ جي مڪتي ٿي وڃي ٿي پر قرضدار جي مڪتي ڪانه ٿي ٿئي. قرضدار جو ته جڏهن قرض معاف ٿئي، تڏهن مڪت ٿئي. سنسار جا جيستائين قرضدار رهون ٿا، تيستائين مڪتي نٿي ٿئي. انهيءَ ڪري اُن کان آجا ٿيون. شيوا ورتي آهي ته اُن جو بدلو چڪايون. اهي جيڪي شيوا چاهين ٿا، اهي شيوا ڪن. نه چون ٿا ته

هي اُن کان ڇاهي ته ڦاسندا پئي. سنسار کان ڇڏڻ نڪاڻيءَ ۾ وڃڻو آهي. انهيءَ ڪري ڇاهڻا جو ٿيائي، ڪري شيوا ڪرڻي آهي. اها سنسار ۾ رهڻ جي اُصلي وديا آهي. اهائي آهي وهنوار ۽ پرمارٿ جي ڪلا.

مسافر وانگر رهو

توهان پاڻون پهرين کي ٻڌايو آهي ته پنهنجن گهرن ۾ رهو، پر اهڙن، جهڙن ڪو ڪن مسافر رات اچي رهندو آهي. جهڙي تو ته توهان سڀني پوڄن ڪرڻو، سوچيندو ته آئو مان ڪاهندس. پنهنجي پنهنجي جڳهه ۾ رهو. فالتو جاءِ ۾ مان رهندس. ڪپڙا لٽا جهڙڪي توهان جي ڪم جا هجن، اهي توهان پنهنجي ڪم ۾ آڻيو. فالتوءَ منجهان مان گذر ڪندس. رات ۾ باهه لڳي وڃي، چور اچي وڃي، ڌاڙو اچي وڃي، آفت اچي وڃي، بيماري اچي وڃي ته سڀ کان اڳتي وڌي مقابلو ڪريان. اُن جو ل وڏو آهي، آرام ڪم آهي. انهيءَ ڪري اُنهن جي شيوا ڪرڻ اسان جو ڪم آهي. ڪم ڪري سڀني کان زيادهه، وٺي ڪجهه به نه، ته آهو مسافر پڻ جي نئون. وٺڻ جي اڃا رکي ته ڦاسي وڃي ٿو. انهيءَ ڪري پاڻي، شيوا ڪرڻي آهي. اورو اُن جو ل وٺڻو آهي، آهو ته شرير جي گذاري لاءِ، ڇاڪاڻ ته شرير نروواهه نه ٿيڻ سان شيوا ڪيئن ٿيندي؟ انهيءَ ڪري شيوا ڪرڻ لاءِ، فقط شيوا ڪرڻ لاءِ، پنهنجي پوئين اُن جو ل وٺڻو آهي،

سنسار ۾ رهڻ جي اصلي وديا

توهان کي هڪ عجيب ڳالهه ٻڌايون . ڌيان ڏيو . ڀڳوان جا اسان ڀڳت ٿي سگهون ٿا . ڀڳت ٿيون ٿا پر غلام نٿا ٿيون . ڀڳوان کان ڪجهه وٺڻو ناهي . وٺڻو نٿو رهي ته ڀڳوان چوي ٿو ته ” مان ڀڳت جو داس ، ڀڳت منهنجو مڪٽ مڻي . “ ڪڏهن ؟ جڏهن وٺڻ نٿا چاهيون . ڇهين قسم جا ڀڳت اُدار آهن پر گياني ته ٻئي نشڪامي ڀڳت ڀڳوان جي ئي آتما آهن . اُهو تمام پيارو نشڪامي ڀڳت آهي . نشڪامي گياني ڀڳت کي ڀڳوان تمام پيارو آهي . ڪارڻ اُهو آهي، جو اُهو ڪائنات سمجهه نٿو چاهي . آرت (دکي)، ارٿارٿي (پئسو چاهيندڙ)، جگياسو ته ڪجهه نه ڪجهه چاهين ٿا ، اُهي چاهين ٿا ته ڀڳوان وٽ گهاٽو ٿورو ئي آهي . هوُ ڌن به ڏئي سگهي ٿو، دک به دور ڪري سگهي ٿو، تتو گيان به ڏئي سگهي ٿو . ڏيڻ جي ته پوري شڪتي اٿس پر اُهي چاهيندڙ ڀڳتن جو درجو گهٽ ٿي ويو . ڀڳوان چوي ٿو ته مان ته ڏيندو رهان پر توهان چاهيو نه . اپراپت جي پراپتي ۽ پراپت جي رکشا مان خود ڪندس پر توهين چاهنا نه ڪر . ڪيتري نه سٺي ڳالهه چوائين ته چاهڻ سان پرم ٿيندو . ڪنهن کان چاهيو ته پرم نه ٿيندو . ٻاڻ چاهڻ سان ٻڌڻ ٿيندو . اٿي ٻاڻ ۾ چاهيون ٿا . اٿي نڳـ ، اٿي ٻوڳي . هو هن کان چاهي،

شريرَ کان جدائيءَ جو انڀوُ

ڀڳوان ماڻهن کي ڪلپنا جي سامگري گهٽي ڏنــي آهي ۽ عمر به زياده ڏني آهي. جنهن ۾ ٿوري وقت ۾ ڪلپنا ٿي وڃي، ان لاءِ ورهين جي وڏي عمر ڏني اٿس. ويچار شڪتي به گهٽي ڏني اٿس. سموري سامگري ايتري ڏني اٿس، جو انسان ڪيترا ڀيرا پهچ ڪلپنا ڪري وڃي. جيتوڻيڪ هڪوار ڪلپنا ٿيڻ بعد ٻيهر ڪلپنا ڪرڻ جي ضرورت ئي ڪانه ٿــي رهي. ڀڳوان تمام حيرت انگيز سامگري ماڻهوءَ کي ڏني آهي. جنهن اها سڌي ڳالهه آهي ته انڀو کان اڄ تائين ماڻهن کي اهو پڪو گمان آهي ته ديش، ڪال، وستو، شخص، واقعو، حالت سڀ ٿيڻ بدلي آهي ۽ مان اهوئي آهيان. مان نه اهوئي آهيان، پر شرير اهڙو نــاهي، سالي اهڙا ناهن. جيڪي بدليا آهن، انهن کــي ڇڏي ڏيون ۽ جيڪو نه بدليو اهي، ان کي پڪڙيون ته هاڻي جو هاڻي اهڙو ڀـــار آهي، اصل هن گهڙيءَ. جيڪو بدلجي ٿــو، اهو مهجو سروپ نــاهي ۽ جيڪو نٿو بدلجي، اهو مهجو سروپ آهي، بس ايتروئي ڪم آهي.

انيڪ حالتن ۾ لوهان هڪ آهيو انيڪ واقعن جي

آرام لاءِ نه. انسان جو هڪ ٻيهر سنت ڇرندو هو نه
سنسار ۾ رهڻ ٻال وانگر رهڻ گهرجي، جو ٻيا ڏيندو
رهندو آهي، ڪٿي ٻه ڇڪڙي نٿو. منهنجو جو آلو ٻرتو
نه ٿيڻ گهرجي. جيڪو جٿي وڃي، اُتي ئي ڇڪڙي
ٻري. اها سنسار ۾ رهڻ جي اُصلي ودِيا آهي. اِنهيءَ
مان ٻيڏن ئي نٿو سگهي. ڪٿي اُڏرِد نٿي ئي.

شوار، اندر وار، اهي سڀئي پراڻا وارا آهن، انهن کي جڏهن اسان پڇون ٿا ته ڇا ٿي پيو؟ اهي پراڻي وڃ ته ڇا ٿيو؟ توهان اهڙي اسان کان پاڻ کي دکي محسوس ٿا، اهائي غلطي ٿئي ٿي. ايتريءَ ڳالهه کي پڪڙ رهو ته مان اهڙاي آهيان. سک جي سمي ۾ جيڪي هوس، اهوئي دک جي وقت ۾ به آهيان، پنهنجو پاڻ ۾ استت رهڻ کي سوسٿ ٿيڻ آهي جنهن سو (پاڻ) ۾ استت ٿيڻ آهي. سکي دکي ٿيڻ پرڪرتيءَ ۾ استت ٿيڻ آهي. پرڪرتيءَ ۾ استت ٿيڻ سان سک دک جي پوڄا ۾ ڪارڻ ٿيڻو پوي ٿو. ڇو؟ اڄوڪي لاءِ ته توهان پاڻ کي اڳ ٿيڻ محسوس ڪريو ٿا. توهان چاهيو ته پرڪرتيءَ ۾ استت ٿيو ٿا، توهان اُن ۾ استت ڪين آهيو. توهان نه سک ۾ آهيو، نه دک ۾ ! نه دکي ۾ آهيو ۽ نه نقصان ۾. نه ڪنهن جي جنم ۾ آهيو، نه ڪنهن جي مرڻ ۾. توهان چاهيو پنهنجي پاڻ کي اُن ۾ ڪنهن وڏو ٿا ۽ سکي دکي ٿي چئو ٿا ته "صاحب! پوڙ نه ٿيو." پوڙ ڪرڻ چاهيو ٿا ته توهان اهي ئي آهيو، بس انهيءَ ڳالهه ۾ استت رهو. सम दु:ख सुख: स्वस्थ: سو (پاڻ) ۾ استت ٿي وڃ، بس! سو سڌائين نروڪار آهي. سو ۾ ڪڏهن به وڪار ڪونه ٿيندو آهي. وڪار انهيءَ ڪرڻ ۾ ٿيندو آهي، اُن سان ملي توهان پاڻ کي وڪاري محسوس ڪريو ٿا ۽ سکي دکي ٿيو ٿا.

وچ ۾ لوهان هڪ آهيو. اُنهڪ دلشن ۾ ڪجهه ڦري ۽
لوهان هڪ رهو ٿا. ڪهڙو وقت ڪـڏهن ٿي ۽ لوهان
اهي ني آهيو. اُنهيءَ بدلجڻ واري ڪان ٻهجي ٻاڻ کي
الڳ ڪري ڏسون ته هاڻي ني موج ٿي وڃي. ٻاڻ کي
الڳ ڪري ڏسڻ سان لتو ڪيان ٿي رهو ۽ بدلجڻ واري
کي ساڻ ملائي ڏسڻ اڳيان ني وڃو.

ساڏن ڪنڌ ٻاٽون ۽ ٻيرن جي من ۾ هڪ ڳالهه
اچي ٿي ته مهنجو من نروڪار ني وڃي. دڪ سک
جي ڪهڙا جو مهنجي من تي اثر نه ٿئي. مرضي مطابق
خواه مرضيءَ خلاف نه هجي جو اثر نه ٿئي. جڏهن
من جي اهڙي اوستا ٿي وڃي ته لتو ڪيان ٿي وڃو ۽
جڏهن من تي اثر ٿئي ٿو ته لتو ڪيان نه ٿيو. انهيءَ
لاءِ لوهان انهي ڳالهه کي نيڪ طرح سان سمجهو ته اثر
ڪنهن تي ٿئي ٿو؟ اثر من تي ٿئي ٿو، ٻڌيءَ تي
ٿئي ٿو، شرير تي ٿئي ٿو. جنهن وقت آيا، نفعو ٿيو
ته لوهانجي من ۾ پرستتا ٿي. وقت هليا ويا، نقصان
ٿيو ته لوهانجو من دکي ٿيو. من ۾ نفعي نقصان ٿيڻ
سان ان قسمن جو اثر ٿيو پر لوهان ته اهي ني رهيا.
نفعو ٿيو ته لوهان ٻيا هئا ڇا؟ جڏهن لوهان هڪ ئي
رهو ته نفعي نقصان ٻهجي جو ڪيان ڪنهنکي ٿئي ها؟
لوهان ته سم ني رهو ٿا، هڪ ٿي رهو ٿا. لوهان تي
اثر ٿئي ني ٿو. اثر ٿئي ٿو من ۽ ٻڌيءَ تي.

...وهان ڏسو ٿا، وڇوڙي کي بہ توهان ڏسو ٿا. ڏسندڙ
...وهان ۾ ڪهڙو فرق آهي؟ ڏسندڙ بہ توهان آهيو ٿي
...هيا.

سمجهو تہ اسان گنگا جيءَ جي ڪناري تي بيٺا آهيون.
...ڪيترائي ڪاٺ جا ٽڪرا وهندا اچي وڃن،
اهي ڏسي اسان ٺهڪ ڏيون ۽ من ۾ سوچيون تہ ڏاڍو
آنند ٿي ويو، ايترا ٽڪرا وهندا اچي ويا، اڄ تہ ڏاڍو
آنند ٿي ويو.

ٻئي ڏينهن اچي ٿي بيٺا رهيا ۽ ڪاٺ جو ٽڪرو
هڪ بہ ڪونہ اچي، هوڏانهن وهي وڃي. هاڻي اسان
زور زور سان روئڻ لڳون. ڪو پڇي تہ "ڇا ٿيو؟ ڇو ٿا
روئو؟" تہ اسان چئون تہ "اڄ هڪ بہ ٽڪرو اسان
واٽان وهي ڪونہ ويو. سڀئي هوڏانهن وهي هليا ويا."
هاڻي ذرا ويچار ڪريو تہ ٻنهي ۾ ڪهڙو فرق آهي؟
ٽڪرو هيڏانهن وهي وڃي تہ ڇا؟ هوڏانهن وڃي تہ ڇا؟
توهان تہ اکين ڇهو ڪونہ ٿا. توهان وٽ اهي رهن
ڪونہ ٿا. اهي تہ وهن ٿا ۽ توهان بيٺا آهيو. واجهو
اچي وهي ويا تہ توهان خوش ٿي ويا. ٻئي ڪان وهي
ويا تہ روئڻ لڳي ويا. اها بيوقوفي ٿي نہ ٿي!

اهڙيءَ طرح پٽ جو جنم ٿيو تہ توهان خوش ٿي
ويا، پٽ مري ويو تہ روئڻ لڳي ويا. ڪنهن ٻئي کي
بہ پٽ ڄائو ۽ مري ويو پر توهان تہ نہ اهي جنم وقت ٿي

ڪڏهن ڪڏهن مون کي تمام ڀاري عجب لڳندو آهي ته ڳاڏي ڪٿي اٽڪيل آهي؟ پاپ ڪري ڪرڻ جي ڳالهه مان چوندو ئي ڪونه آهيان. جيڪي ماڻهو سمجهه ڪن ٿا، اهي پاپ ڪن ٿا، اهڙو خيال منهنجي من ۾ اٿندو ئي ڪونهي. توهان سمجهه ۾ آيا آهيو سمجهه ڏيڻ لاءِ، ڌيان ڪرڻ لاءِ، پوءِ به توهان پاپ ٿي ڪريو ته هتي ڇو آيا آهيو؟ پاپ ڀلي به نه ڪرڻ گهرجي. جنهن کي انياءُ سمجهو ٿا، اهو سڀني ۾ به نه ڪريو. منهنجي طرفان پاپ جو وچار ئي ڇڏي ڏيو. توهان جي من ۾ گندو ڦوٽو اچي ته سٺو ڦوٽو اچي وڃو، ڪرو اچي وڃو، شوڪ اچي وڃو، چنتا اچي وڃي، خوشي اچي وڃي، ڪٿي راڳ (موه) ٿي وڃو، ڪٿي دويش ٿي وڃو - اهي ٿي ته ٿيندا آهن؟ اهي ٿيڻ ٿي، توهان پاڻ ۾ استٿت رهو، انهن سان ملو نه. انهن سان ملو ٿا، اهو ڀوڪريءَ ۾ استٿت ٿيڻ آهي. ڀوڪريءَ سان ملڻ رهڻ سان پاپ به لڳندو. جنم مرڻ به ٿيندو، دک به ٿيندو، سک به ٿيندو.

ڇيزون ٺهن ٿيون، بگڙن ٿيون، بدارڻ اچن ٿا، وڃن ٿا. انهن کي ڏسي به توهان پاڻ ۾ استٿت رهو. ڇاڪاڻ ته توهان انهن کي ڏسندڙ آهيو. ڏسندڙ ڏسڻ ۾ ايندڙ ڇيزن کان الڳ ٿيندو آهي. اهو نيم آهي. سڀني حالت کي به توهان ڏسو ٿا. مطلب کي به

آهيان پر ٻالڪ هئي وئي، جواني هئي وئي، ٻڍاپو اچي ويو، توهان نه آلي ٿي رهيا. توهان الڳ آهيو، تڏهن نه توهان اهي ٿي رهيا؟ توهان ننڍي کي ڄاڻو ٿا. ڄاڻندڙ ڄاڻڻ ۾ ايندڙ اوستائن کان الڳ ٿئي ٿو نه توهان الڳ ٿيا يا مئل؟ مئل نه توهان آهيو ٿي ڪونه، ڇاڪاڻ ته ڄاڻو ٿا ته مئل ڪونه آهيو. تڏهن ته ٻالڪ کي مئل مڃو ٿا. بس، اڄ کان ٿي اُن کي مئل نه مڃو.

سوال:- ڪيئن نه مڃون؟ اسان کي ته مئل ڏسڻ ۾ اچي ٿو.

جواب:- توهان ڏسڻ ۾ ايندڙ کي آدر نه ڏيو، ڏسو، پنهنجي انڀوَ کي آدر ڏيو. گيتاجيءَ جي وچن جو آدر ڪريو ته اسان الڳ آهيون. ڇاهي والا مئل ڏسڻ ۾ اچي، ساڪياءَ مئل ڏسڻ ۾ اچي پر مان ائين کان الڳ آهيان - ائين مڃو. پرتيڪش انڀوُ آهي ته ٻالڪ کان اڄ تائين شرير بدليو آهي پر مان اهوئي آهيان. ائين انڀوَ جي آڌار تي اهو مڃو ته شرير الڳ آهي، مان الڳ آهيان. جڏهن پوءِ به ٺيڪ انڀوُ نه ٿئي ته ويڪل ٿي، ڀڳوان کي چئو - مهاراج! مون کي ائين انڀوُ نه ٿي رهيو آهي. اتري ڳالهه پڪي ڄاڻو ته "آهيان" نه الڳ ٿي. جڏهن الڳ، ته جڏهان ها نه مرڻ ٿي ته شرير هٽي نه رهي ها، ڪڏ وڃي ها يا شرير سان ڪڏ وڃي ها يا شرير سان ڪڏ مان هٽي رهان ها نه توهان

خوش ٿيا، اکين مان لڙڪ ڳڙي رهيا. هن وقت ڏس ٿيو ؟ هليو ويو ۽ توهان نه رُنا. توهانجو ئي هليو ويو ۽ رُنو ٿا. ڇوڻا رنو ٻالي! توهان وقت اچي ڪونه هئو، وچ ۾ ٿيو، پوءِ هليو ويو. توهان نه ڇهڙا اچي هئا، تهڙا ٿيا نه پوءِ رنڻ ڇا لاءِ؟

توهان کي ڪجهه به ڦيرش (ڇهاءُ) ڪري نٿو. توهان ٻهڪجو ٻالڪ ۾ اٽڪيل رهو. رنو ڇا لاءِ؟ توهان وهندڙ واقعن، حالتن، پدارٿن، شخصن سان ڇنبڙيندا نه رهندا مفت ۾. سنسار جو دک، توهان مفت ۾ پڪڙي رکيو آهي. اٿاهندڙ ٿيو ٻالڪ ئي جهلي رهيا آهيو. ڀڳوان دک پيدا ڪيو ئي ڪونهي. دک آهي ئي ڪونه. توهان خود دک پيدا ڪريو ٿا. وهندڙ ڇيڙن سان سنبنڌ جوڙي، دک خريد ڪريو ٿا. خبر ناهي نه توهان کي ڪهڙو شوق لڳو آهي. توهان بدلجڻ واري سان ملو ٿي نه. ٻالي ڪٽي بدلجندڙ سان ايڪتا ڏسڻ ۾ ايندي هجي ٻار آلهيءَ سان توهان ملو نه. مان اُن کان الڳ آهيان. اُنهن ڏسو. جدائي جو گمان صاف ٿيو نه وڪار مٽجي ويندا. ملڻا رهندا نه وڪار ٿيندا.

سوال :- سوامي جي! اسان ملڻ نه آهيون، اُن کان الڳ ڪيئن ٿيون ؟

جواب :- توهان ملڻ آهيو ئي ڪونه. جيڪڏهن توهان ملڻ هجو ها نه توهان نه ٻالڪ، جواني، پڙهاپي سان گڏ بدلجو ها. توهان نه ڇئو ٿا نه "مان اهو ئي"

(٣)

سيڻي جو پلو

مُڪتي ڇا آهي؟

هر ڪو جيءُ سُک چاهي ٿو؟ سُک به ڪهڙو؟ جنهن
م ڪنهن به قسم جي ڪمي نه رهي ۽ جنهن جو ناس
نه ٿئي جيئن نه ناس ٿيندو ۽ اَننت سک چاهي ٿو.
اَنهيءَ جو نالو ”مُڪتي“ آهي. دکن جو بلڪل اُپاءُ
ـي وڃي ۽ آنند پراپتي ٿي وڃڻ ٿي مُڪتي آهي.
ڀڳوت گيتا جي ڇهين اَڌياءَ جو ٻاويهون شلوڪ ڏاڍي
ڪم جو آهي. ڀڳهڙي خود جي ڪسوٽيءَ لاءِ هن شلوڪ
ي ٻهراون استان ڏنو وڃي ٿو ڪو وڌاءُ ڪونه ٿيندو.

यं लब्ध्वा चापरं लाभं मन्यते वाधिकम् ततः ।
यस्मिन् स्थितो न दुःखेन, गुरुणापि विचाल्यते ॥

ارٿ:- جنهن کي پراپت ڪري، اُن کان وڌيڪ
سراشٽ لاڀ نٿو مڃي، جنهن ۾ استٿت ٿي مهان دکـ
ان به چلائمان نٿو ٿئي.

جنهن لاڀ جي پراپتي ٿيڻ بعد ٻيو ڪو لاڀ ٿي
سگهي ٿو، اهڙو اُن (لاڀ پراپت ٿيڻ واري) جي
ٿيڻ ۾ به نه اچي سگهي. اهڙو لاڀ ۽ جنهن جي قائم
رهڻ ٿي اهو تمام وڏي دکـ کان به چلائمان نه ڪري
سگهي. ڪنهن ڪارڻ کان شرير جا ٽڪرا ڪيا وڃن،

شرير سان گڏ رهو ٿا ۽ نه. توهان سان گڏ شرير وڃي ٿو. ته پوءِ هڪ ڪيئن آهي؟ يا ٻيا ٻه؟ جيئن مان ۽ مڪان هڪ ڪيئن ٿياسين؟ مان مڪان کان الڳ، هليو وڃان ٿو ته مڪان ۽ مان ٻه ٿياسين نه؟ اهڙيءَ طرح شرير، اندريون، من، ٻُڌي، مڪان آهن. توهان انهن ۾ رهندڙ آهيو، رهو ٿا ۽ ڇڏي ٻه وڃو ٿا. توهان اُن سان هڪ ڪونه آهيو. ايڪتا توهانجي مڃيل آهي. اهو توهان سڀني جو انڀو آهي.

جيئن توهان تندرستي لاءِ ڪوڙيءَ کان ڪوڙي دوا چرائتو، ڪاڙهو وغيره اکيون ٻند ڪري پي وڃو ٿا، اهڙيءَ طرح حقيقي سوسٿ ٿيڻ لاءِ "مان الڳ آهيان" - اها دوا پيئو، پوءِ ٻه الڳ نه ڏسڻ ۾ اچي ته وياڪل ٿيو. زوردار وياڪلتا ٿيندي ته جهٽ جدائيءَ جو انڀو ٿي ويندو. ڀوڳن ۾ مزو وٺو ٿا، سک ڀوڳيندا رهيا ته ڪيترو به ڪٽي ڪاڙهي پيئو، ٻهه مس ٻُڏي وڃو، چاڙهي وٺ ٻڙهو ٻر ڪڍهن ٻه شرير کان جدائيءَ جو انڀو نه ٿيندو. وياڪل ٿيو ته اهڙو انڀو جلد ۾ جلد ڪيئن ٿئي؟ ته توهان کي ريل ملڻ ڏسڻ ۾ اچڻ ٻند ٿي ويندو، ڇاڪاڻ ته ريل ملڻ جي مڃتا ڀُل آهي. اها ڀُل هاڻي نه ڪنداسين - اهڙو پڪو ويچار ڪرڻ سان - پوءِ انهيءَ ڀُل جي مٽجڻ ۾ دير نه لڳندي.

...هڻائي ناهي، اُنهن جي ذهڻ ٻُڙڻ جو اَثر پنهنجي مٿان
...ٿو پوي. سنسار ۾ اَربين ماڻهو آهن، مگر اُنهن جي
...مٽڻ مرڻ جو اسان تي ڪو اَثر ڪونه ٿو پوي. اسان
...ڏون ٿا ته ڪيهن هنڌ هيترا ماڻهو مري ويا، اُنهن تي
...هو. بس رام رام رام - اِئين چئون ٿا. دل تي اَٿري
...ڇوت ڪانه ٿي پهچي. ڪوئي غير واقف شاهوڪار ٿي
...وڃي ته اُن مان ته خوشي ڪانه ٿي ٿئي. اُنهنجي سک
...ڪ، نفعي نقصان ۾ اسان کي سمتا آهي. اِئين سنسار
...جي گهڻي تن ڪام، مڪانن ڪسان، ڪٽمبين ڪسان اسان
...مڪت آهيون ٿي. تورن رڌن، توريءَ زمين ۽ تورن
...اِنسان ۾ ٿي اسان پڌل آهيون. گهڻي مڪتي ته اسي
...چڪي. بس ٿورڙي باقي آهي.

...ٻنڌن ڇا ۾؟

هاڻي همت ڪري اُنهن ۾ ته اِئين ڪريون، جو
سمتا ٿي وڃي. ڪرڻ ۾ ڪائي مشڪلات نه ڪانهي،
ڇا ڪاڻ ته ڌن، مڪان، ڪٽمب اَڳ پنهنجا هئا ڪونه؟
پوءِ نه پنهنجا رهندا ڪونه. اُنهن لاءِ اِها ڀاونا رهندي
آهي ته اِهي پنهنجا رهن. اِهوئي ٻنڌن آهي. اِها ڀاونا
اڄ تائين ڪنهن جي سِڌ ڪانه ٿي آهي. ڪڏهن همشه
واسطي ڪنهن سان پدارٿ ۽ شخص رهيا ڪونهن.
اسان نه چاهيون ٿا ته اِهي ڪونه رهندا. پوءِ ته ڀاونا
رهندي آهي ته اِهي اسان سان پنهنجا رهن. اِهوئي ٻنڌن

اِن ڀاوَنَ جي وچ ۾ اچي وڃي، اهڙيءَ حالت ۾ ئي اُن
جي شانتيءَ جو آنند آهي، اُن ۾ ڪڏهن به ڪمي نه
نه اچي.

ٻاهري رهڻ جو لاڀ

دک جو اسپرش (ڇهاءُ) ئي نٿو لڳي. اهڙو تمام ٻاري لاڀ ئي وڃي ٿو. اها جا "مڪتي" سڏجي ٿي، دکن کان، ڪرمن کان، جنم مرڻ کان مڪت ٿي وڃڻ، ڇٽي وڃڻ- اها تمام سڌي ۽ سرل ڳالهه آهي. شاسترن ۾ اهي ڳالهيون اچن ٿيون. ڏکائيءَ جي ڳالهه نه اچي ٿي ۽ آسانيءَ جي ڳالهه نه اچي ٿي 'सुसुख कर्तुम्' - ڏاڍيءَ آسانيءَ سان ڪري سگهجي ٿو. اڀياسي آهي، پراپت ليڪ ٻڌ ناس اٿي ئي ڪون ٿو، اهڙي آسان ڳالهه آهي، جيڪو سنسار اڄ ٻهجو ڏسجي ٿو، شرير، ڪٽنب، ڌن سمپتي، مڪان زمين وغيره ٻهجو ڏسجي ٿو ۽ هي مهجو آهي، اهو سڀ اڳيان ٻاڻ سان هٽو ڪون ۽ ٻوڌ نه رهندو ڪون، اُن کي ٻهجو مڃڻ، اهو ئي ٻڌن آهي. گيتا ۾ ٻڌن کان ڇٽل گڻ اتيت ٻرش جي لڪشڻ ۾ اچي ٿو:-

گڻ اتيت جي سک دک ۾ نه سمتا رهي ٿي. اُنجي انُهڪرڻ ۾ نفعي نقصان ۾ به سمتا رهي ٿي. نندا اُستتيءَ ۾ به سمتا رهي ٿي. اهو اُزخود ٻهجي سروپ ۾ اسٿت آهي. جن رڪن ۾ ٻهجائي ڪانهي، جن زمين مڪان ۾ ٻهجائي ڪانهي، جن ڪٽنبن ۾

جيڪي گذاريو آهي، اهو ته هڪ ڏينهن ڪري گذاريو آهي. اسان رهي رهيا آهيون، اسان زنده آهيون، جي رهيا آهيون. انهيءَ طرف ورتي آهي. اسان ته هر ساهه جي رهيا آهيون. مري رهيا آهيون. اها ڳالهه سچي آهي، مگر انهن مڃڻ ڏکو لڳندو آهي. ڏکو لڳي ته ڇا ڪريون؟ ڳالهه ته سچي ؛ ڏکي آهي. ٧٠ سال جيئڻ وارو انسان آهي ؛ اهو ٤٠ سالن جو ٿي ويو ته ڇا اڃا ٧٠ سال جيئندو؟ هاڻي ته ٣٠ سال ٿي رهيا انهي جيئڻ جا. انهن سالن ۾ هر روز عمر ختم ٿي رهي آهي.

اهو ته هر روز آهي، مري رهيو آهي. هڪ ڏينهن اهڙو ٿيندو، جو ماڻهو چوندا ته اڄ مري ويو ته اهو مري ڪونه ويو. جنهن ڏينهن ڄائو، انهيءَ ڏينهن کان مرڻ شروع ٿي ويو. مرندي مرندي اڄ پورو ٿي ويو. جيئڻ هو هلندو ويو، اهڙيءَ طرح سڀئي وڃڻ وارا آهن. ٿوهان پهرين طوفان انهن جو سنگ ڇڏي ڏيو. اهي اسان سان سدائين گڏ رهندا ڪونه. ساٿ ڇڏڻ جو مطلب هي آهي ته اهي اسان سان سدائين رهندا، اها ڀاونا ڇڏڻي آهي. اسان اهو خيال ڇڏي ڏيون ته سدائين ساٿ رهندا ته ڪهڙو حرج آهي. زياده چاهڻ سان وڌيڪ ڏينهن رهندا ؟ نه چاهڻ سان ٿورا ڏينهن رهندا، هليا ويندا، اهڙي ڳالهه ڪانهي. جيترا ڏينهن رهڻو آهي، جيتري عمر آهي، اوترا ڏينهن ته رهندا

آهي.

ڪيتري نه سولي ڳالهه آهي! ٻالائپڻ هٽا ڪونه، پوءِ رهندا ڪونه. انهن جي رهڻ ۽ نه رهڻ ۾ پنهنجو آگره ڇڏي ڏيون ته پنهنجو ڇا بگڙي ويندو؟ دنيا جي ٻين ماڻهن ۽ وستن کان اسان مڪت آهيون، ڇڙل آهيون، انهن جو بندن ڪونهي. جيڪڏهن تون ٿورڙان شين کي به کٽين سان ملائي ڇڏيون، يا انهن مان موهه ڪٽي ڇڏيون ته هوند اسان مڪت ٿي وڃون. هونئن ته اسان مڪت ٿي ئي چڪا آهيون. جڏهن اسان پيدا ٿيا هئاسون، ان وقت اسانجي جيڪا عمر هئي، هاڻي اوترو ڪانهي. جيون ۾ گذريل ڏينهن گهٽ ٿي ويا، موت واجهه اچي ويو آهي، ڇٽڻ جو ڏينهن واجهه اچي رهيو آهي. روز ڇٽي ٿي رهيا آهيون، اهو ڏينهن اچي، ان کان اڳ ئي اسان سڀ مان انهن کي ڇڏي ڏيون ته هوند نهال ٿي وڃون،

وڇوڙو اٽل

پنهنجا مٽ مائٽ ۽ پيارن جو ويوڳ. (وڇوڙو) ٿيڻ وارو آهي، اٽل آهي. اهو ته نيم آهي ته ويوڳ ٿيندو ۽ ٿيندو، نه، ٿي رهيو آهي. جنهن گهر ۾ توهان رهي رهيا آهيو، ٻيا ٦٠ ورهيه رهڻو آهي، ٽيهه سال گذري چڪا آهن، هاڻي ٦٠ سال نه رهندا ڪونه. (اڄ اڌ ته گذري چڪا يعني اڌ ته مري چڪا) هاڻي ٣٠ سال ته پورا ٿي ويا. ٻيا ٣٠ سال باقي رهندا.

ٿي لهي ويندو. اها پاڻي اڳ رهڻ سبب سج لهڻ تي اونده ٿيڻ تي دک ٿيو ٿئي.

اونده ٿيڻ تي اسان ڇپون ٿا ته، پاڪس آٿيو پاڻي، ميڻ بتي آٿيو، سوجهرو ڪريو، بتي ٻاريو. جهڪي ٻه ڪريو پر رتو نه ڪرن ٿا. ڇو ته ٿا رتو؟ اهو ته ٿيڻ وارو ئي هو. انهيءَ ڪري سنتن چيو آهي -

اڳا سوهي آلوي ۾ اور قولا سو ڪمهلا،
ڇٽيا ڍهول پيه پڙي اور جالا سو مو جاهه.

اُهِي سو آڌ ۾ ؟ جهڪو ٿيڙيو، اهو ڪوماڻجي. دنيا ۾ وڏا وڏ آهن، سي ڀڃي پيا. جهڪو جيهو آهي، سو مري ٿو ته مرڻ ۾ ڪهڙي نئين ڳالهه ٿي پيئي. پر آشا ڪرڻ دک جو ڪارڻ آهي. ايندي ماڻي رتي ٿي ؟ ڇوي ٿي ته اسان اڻ ڪرڻ سمجهيو هو ته ڳرڻ واري مٽي ايتري ناس ٿيڻ واري مٽي رهندي. اسان جي سامهون هي پالڪ هليو ويندو. اسان اڳين ته سمجهيو هو نه جوان پٽ هليو ويندو. سمجهيو نه هو ته غلطي ته سمجهڻ جي ئي ٿي. وڏي جي غلطي سا ئي ڪانه. اهو ته پنهنجي وقت تي هليو ويو.

اڳي اڳين نه سمجهيو هو ته هاڻي سمجهو. موهن خود پنهنجن ڪن سان ماڻهن کي چوندي ٻڌو آهي- "مهاراج! ڳرندڙ مٽيءَ جو رهيو." ته ڀڪيءَ مٽيءَ جا وري ڪير آهن؟ سڀئي ته ڳرندڙ مٽيءَ جا آهن. ڪيترائين رهندا؟ رهڻ جو ڪو ڀروسو ئي ڪونهي. وڏي جي

ٿي. اُچا هجي ته گهٽا ٿڌهڻ رهندا؛ اهڙيءَ حالت ۾
هليا ويندا ته، مَن کي ڏاڍو ڏک ٿيندو. اِنڪري اسان
چڱي ڏٺون ته هي سڀڪو هلڻو وڃي ته پرواھ نه آهي.
رهي ته به موج آهي، نه رهي ته به موج آهي؛ هلڻو
وڃي ته به موج آهي، چاڪاڻ ته اسان اهو اڳ، ٿي
چاهيندا هئاسون. ته اهو گمان پختائيءَ سان ڄاڻون ته اهو
اَٽل آهي، ٿيڻ وارو ٿي آهي. انهن سوچڻ سان وڏي
شانتي ملي ٿي، اهو اسانجو انڀؤ آهي. اسانجو توهانجو
سڀني جو اهو انڀؤ آهي. سج اُڀري ٿو ته سڀئي پنهنجي
پنهنجي ڪم ۾ لڳي وڃن ٿا. پرڪاش ٿيڻ لڳي ٿو،
سڀ ڏسڻ ۾ اچي ٿو.

جڏهن سج لهي وڃي ٿو ته رات ٿي وڃي ٿي.
سڀ ڪم ڌنڌا بند ٿي وڃن ٿا. ڏسڻ بند ٿي وڃي ٿو.
اَنڌڪار ٿي وڃي ٿو جڏهن ڪو خاص ماڻهو مري
ويندو آهي ته چوندا آهن ته اسان وٽ اونده ٿي وئي.
اڄ، سڄيءَ دنيا ۾ اونده ٿي وئي ته رئو ڪن ٿا.
سج لهڻ سان سڀني گهرن ۾ اونده ٿي وئي، اهو ته
ڏسڻ ۾ اچي ٿو پر سج لهڻ تي سڄيءَ دنيا ۾ اونده
ٿي وئي، اهو ڏسڻ ۾ نٿو اچي. پوءِ ٻه رئو ڇا!
ڪارڻ ڪهڙو آهي؟ اهو ٿي ته سج اُڀري ٿو ته پاونا
رهي ٿي ته وقت تي سج لهندو. جلد ئي ڪم ڪري
وٺو سج هوندي. گهر جو ڪم هجي، کيت جو ڪم
هجي، هر ڪو ڪم پورو ڪري ڇڏيو. اهو ته اَوس

جو ڪنهن ساڻ اهڙو ورتاءُ ڪيو؟ اهڙا ڏينهن رهڻو آهي، اهو ورتاءُ ڪيو - سرشٽ ورتاءُ ڪيو

هاٿي اسان کي هڪ ڪهاڻي ياد اچي وئي. ٻڌل ڪهاڻي آهي -

هڪ هاٿي هو. هاٿي مري ويو ته اهو ويو ڌرمراج وٽ. ڌرمراج پڇيس ته "اڙي، توکي هيڏو سارو شرير ڏنم، پيا جيترا به شرير ڌاري آهن، انهن کان وڏو شرير ڏنم؛ تون انسان جي وس ٿي وئين؟ تنهنجي هڪ ٽنگ جيڏو هو انسان. هاٿيءَ جو هڪ پير آهي نه، اوترو ٿي انسان. اُن جي وس ۾ تون ٿي وئين!" هن چيو - "مهاراج! اهو انسان اهڙو ٿي آهي. وڏا وڏا اُن جي وس ۾ ٿي وڃن ٿا."

ڌرمراج چيو ته "اسان وٽ هوشيار ماڻهو اچن ٿا."

هاٿيءَ چيو ته "مُردا اچن ٿا. ڪو جيئرو آڻيو ته پتو پوو."

ڌرمراج دوتن کي چيو ته "اڙي، هڪ جيئرو ماڻهو وٺي اچو." دوتن چيو ته ٺيڪ آهي. دوت ته گهمندا ٿي رهندا هئا. گرميءَ جي ڏينهن ۾ ڪلڏي تي هڪ ڪايسٿ سمهيل هو. اُن جي کٽ کڻي ڪمهارون. کٽ کڻي هليا.

اُن جي ننڊ کلي، ڏٺائين ڇا آهي؟ هو گرنٿ لکڻ وارو هو. گرنٿ ۾ دوتن جا لکشڻ اچن ٿا. ڏٺائين ته هي ته ڌرمراج جا دوت کڻي وڃي رهيا آهن.

ڳالهه اڻٽر آهي. وڏيرا ضرور - رهندا ڪونه. انهيءَ ڪري سڀني سان انهن، عمديءَ ۽ عمدي ڳالهه ڪريو.

”سڀ ڪي هل ٻل چاهي، ندي ناو سنجوڳ.“

سچائي وڃڻ وارا

جيئن نديءَ جي پاڻيءَ ۾ وهڪرو آهي ته ان کي پار ڪرڻ لاءِ ٻيڙيءَ ۾ وهون ٿا. ڪشتيءَ ملاح وانا. ۽ پار پهچڻ بعد سڀئي پنهنجو پنهنجو رستو وٺندا آهن. اهڙيءَ طرح هن گهر ۾ اچي وڃڻ وانا آهن، پوءِ سڀئي پنهنجو پنهنجو رستو وٺندا. ”ندي ناو سنجوڳ“ آهي ته ”سڀني سان رلي ملي هلو.“ سڀني سان سٺي ۽ سٺو، عمدي ۽ عمدو ورتاءُ ڪريو. رهڻ جو ڪو ڀروسو ڪونهي. وڃڻ جي ڳالهه پڪي آهي، رهڻ جي ڳالهه ڪچي. ۽ اسان ڪچيءَ کي پڪي سمجهون ۽ پڪيءَ کي ڪچي سمجهون. انهيءَ ڪري رلڻو پوي ٿو. غلطي ته پنهنجي ئي آهي. انهيءَ ڪري ڀرپاسن ئي سمجهي چڙهيو ته هيءَ نينهن سنبهه ٽٽڻ جو آهي. هي نه رهڻ جو آهي ئي ڪونه. ياد رکو ته هيءَ مرڻو لوڪ آهي، مرڻ وارن جو لوڪ آهي. هي مرڻ ڌرم وارن جو سنسار آهي. انهيءَ ۾ سڀني جا سڀئي مرڻ وارا ئي رهن ٿا. ڪوبه رهڻ وارو ڪونه ٿو رهي ته پوءِ توهان ڪيئن رهندا؟ ڪيئن رهندا؟ هتي ته سڀئي وڃڻ وارا آهن. انهيءَ ڳالهه کي، انهيءَ ڀاو کي پڪائيءَ سان دل ۾ ڌارڻ ڪريو ۽ سڀني سان ورتاءُ سٺي ۽ سٺو ڪريو.

ڪي ڇا ڪريون؟" چيائون ته "ونڊڪٽ ۽ موڪلائوس."

هيءَ ڪهڙي آهي؟ "ڪوڙي شاهدي ڏئي، غريب ماڻهن کي ڦاسائي ڇڏيائون. قيد ڪرائي ڇڏيائون. ڇا ڪهڙو وڃي؟" جواب ڏنائون ته "ٻچو ڇالا، ونڊڪٽ ۽ موڪلائوس. ٻڪران جي درٻار ۾ موڪلائوس."

ويچاري اچي، ڪوڙو اچي، هيسا ڪندڙ اچي، ٻڪاري ٻائي، ته ڪالڪ جوڳو ڪانئيندڙ پيئندڙ اچي، ڪوڙ جهڪو اچي، اُن لاءِ چوي ته "ونڊڪٽ ۽ موڪلائوس- ونڊڪٽ ۽ موڪلائوس."

هاڻي ڌرمراج ڇا ڪري؟ ڪڏهن ٻي جيڪي مالڪ ڇئي رهيو آهي، سو نيڪ ونڊڪٽ ۽ پُڙ لڳي وائي.

ٻڪران چيو ته اَڙي، اهڙا ماڻهو هتي ڪيئن اچي رهيا آهن؟ ڇا مرڻ لوڪ ۾ ڪو مهاتما ظاهر ٿيو آهي؟ ڳالهه ڇا آهي؟ جو سنڌي ماڻهن کي ونڊڪٽ ۽ موڪلي رهيو آهي؟ ڪٿان اچي رهيا آهن؟ ڏسائون ته هي ته ڌرم ڀوميءَ مان اچي رهيا آهن، ته ڳالهه ڇا آهي؟ خبر ناهي، ڪهڙي ڳالهه آهي؟ اچي ته رهيا آهن.

ٻڪران ڌرمراج وٽ پهتو. پڇيائون ته ڳالهه ڇا آهي؟ اهڙا ڌرماتما ڪي ويا آهن؟"

ٻڪران کي ڏسي سڀ اُٿي بيٺا! ڌرمراج به اُٿي بيٺو. ڌرمراج کان پڇيائون ته "ڌرمراج! توهان سنڌي کي ونڊڪٽ موڪلي ڏنو. ڇا اهڙا ماڻهو ڌرماتما ؟ پنج آتما ٿي ويا آهن؟"

هن ڪمري مان هڪ ڪاغذ کڻي ۽ ڪجهه لکي ورتو ۽ ڪمري ۾ رکيائون. سوچيائون، هيڏانهن هوڏانهن ڦيرڻ نه ڪري پوندس. هڏيون نڪي پونديون. جيڪي ڦيرڻو سو ڏنو ويندو، اهو واپارو ڪٿ لئي پيو رهيو.

صبح ڦيرڻي لئي دؤت پهتا. ڌرمراج جي سڀا لڳي. دؤن ڪٿ هيٺ رکي. هن ڪمري مان پڪڙ ڪاغذ کڻيو ۽ دؤن کي ڏنائون ته ڌرمراج کي ڏيو. ان ۾ وشنو مهاراج جو نالو لکيل هو. انهن ڌرمراج کي ڏنو. ڌرمراج خط پڙهيو. ان ۾ لکيل هو ته ”ڌرمراج سان نارائڻ جي پيا پوئي. هي اسان جو محبوب اچي ٿو، ان جي ڏاهپي لئي سڀ ڪم ڪجو.“ دستخط نارائڻ، ونڪٽ پري. خط پڙهي ڌرمراج چيو ته ”اچو مهاراج! (گدي چڙهي ڏنائون) گدي تي ويهو. گدي تي وهارائيس، جو ڀڳوان جو حڪم هو. هاڻي پيو پاڻهو آهيو. هي ڪم آهي؟ چيائون - مهاراج! ڏاڍو هڪڙو آهي. ڪيترن تي پاڻهن جو ڏوهن ڪيو اٿس. ڪيترن کي لٽيو اٿس، گهڻن کي ئي ماري ڇڏيائين. ان کي ڪهڙو ڏنڊ ڏنو وڃي؟“ جواب ڏنائون ته، ”ان کي ونڪٽ ۾ موڪليو وڃي.“ موڪلي ڇڏيائون.

هي ڪم آهي؟ مهاراج! هي ڪم ونڪٽ آهي. هن پاڻي ملائي، ڪم ڏنو، پاڻ جا ميٽ وڃي ويا. پهاڙون ڦهلجي ويٺون. اهڙو ڪم ڪيو آهي هن ان

مهدي طرفان مون خراب ڪان ڪئي. گهٽا ١٥-٦ جو
ڙائن حصو آهي- "جنهن ٻـرم نام کي ٻوالهٽ لـــي،
وني ٿيا اچن."

ڀڳوان چيو ته ڳـالهه ته ٺيڪ آهي. ڪڏو ته وڏو
اڻي هجي، وڌڪت ۾ هلمو وڃي ته اهو موني واپس
رو ٿي ايندو. اُن جا ٻاپ ته سـب ناس ٿي وڃا."

" ته تو هي ڇا ڪيو؟"

" ڇا ڪيو مون مهاراج! مهدي هٿ ۾ ته ڇڏهن
هڙي ڳـالهه ايندي ته مان انهـن ٿي ڪندس. سڀئي
ي وڌڪت ۾ مو ڪلهندس. مان ڪنهن کي سزا ڪئڻ
ڏنان مهاراج! اهو ته مان جاڻـان تو ته توري وقت لاءِ
گدي ملي آئم. مون کي گدي ملي؛ منهنجو وس هلي
ه سڀ ٿي ڪم ڪرڻـان. لوڪن جو آڌار ڪرڻ ڪو
خراب ڪم آهي ڇا؟"

" ان کي خراب ڪير چوندو؟"

چوڻ اهو آهي ته جنهن ۾ طرح ٿئي، سڀني جو ڀلو
ڪرلو- "سـڀ سـان رلي ملي هلو. ندي نا ق سمورگ."

ذرمراج کان پڇيائين ته "ذرمراج! تو هن کي گدي
ڪنهن ڏنـي؟" چيائين- "مهاراج! ڏسو، توهان جو
ڪاغذ آيو آهي، صاف صاف توهان جي صحيح هيٺان
آهي."

ڀڳوان ڪاغذ کـان پڇيو ته- "ڪنهن ڏئي، مون
هي ڪاغذ توکي ڪڏهن ڏنو؟"

ڌرمراج چيو ته، ” اهو ڪم منهنجو ڪونهي . هي جيڪو سبب توهان موڪليو آهي ، اهو اُن جو ڪم آهي . “ پڇائينس ته ” توکي ڪنهن موڪليو ؟ “ هن چيو ته ” توهان . “ ” اسان ڪنهن موڪليو ؟ “ جواب ڏنائين ته ” منهنجي ڇا پاڻ جي هٿ جي ڳالهه آهي ، جيڪو هتي اچي وڃي ٿو ؟ توهان ئي موڪليو . توهان جي مرضيءَ بنا ڪوئي ڪم ٿئي ٿو ؟ منهنجيءَ طاقت سان هيءُ ٿيو آهي ڇا ؟ “

” ٺيڪ آهي . ته تو هي ڇا ڪيو ؟ “

” ڇا ڪيم مهاراج ! ڇا ڪيو مون ؟ “

” جيڪڏهن ويڪنٺ ۾ موڪلڻ خراب ڪم آهي ته جيترا سنت مهاتما آهن ، سڀني کي سزا ڏني وڃي . جيڪڏهن هي خراب ڪم ناهي ته مون ڪهڙو خراب ڪم ڪيو صاحب ؟ جيڪڏهن سٺو ڪم آهي ته پوءِ ڏوراپو ڇاجو ؟ اهڙيءَ هوندي به توهان کي پسند ناهي ته واپس موڪلي ڇڏيون . پر ڀڳوت گيتا ۾ لکيل هي شلوڪ توهان کي ڪيئي ڇڏڻو پوندو . هي ته گيتا ۾ ٺهندو ڪونه .

यद् गत्वा न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम ।

اُنهيءَ ڌام ۾ وڃي ، پوئتي موٽي ڪونه ٿا اچن ، اهو قاعدو ته ٽٽي پوندو . پوءِ پوئتي موڪليون . “

ڀڳوان چيو ته ” ڀائي ، ڳالهه ڇا آهي ؟ “

” مون پنهنجي طرفان موڪليا ته سٺو ئي ڪم ڪيم .

هي ڪاري مٽي وارو آدمي ڏاڍو عجب آهي. مهاراج! اهو چاهي ته تمام وڏي اٿل پٿل ڪري ڇڏي، هي ته پنهنجو پاڻ ڦاسي وڌو. هيءَ اپڪار ڪرڻ لڳو، پاپ ڪرڻ ۾ لڳي ويو.

ڏاڍهن ڀڳوان چيو ته "چڱو، جيڪي ٿيو، سو ٿيو، هاڻي ته هيٺ هلو وڃ."

ته ١٥-٦ شلوڪ "جنهنکي پراپت ٿي، موٽي واپس نٿا اچن- "پڌارو ته مان توهانکي پراپت ٿيس يا نه."

"چڱو، هل ڀائي، تون هل مون سان گڏ."

"مهاراج! مان ٿي هلان؟ هاڻي پوٽتي رهندو ويچارو؟ انجي ڪريا سان ته مان آيس. انکي به ته گڏ وٺي هلو."

هاڻيءَ چيو ته "منهنجا گهڻائي پاپ ونا آهن، هٿي نرڪ ۾. سچائي کي وٺي هلو."

"هلو ڀائي، سچائي کي وٺي هلو." سچائي جو اڌار ڪيو.

سچائي جو پالو ڪريو

شايد هيءَ ڪهاڻي ته بطال آهي پر انجو سڌانت پڪو آهي ته پنهنجي هٿ ۾ ڪو ڪم هجي ته سچائي جو پالو ڪرڻو. سچائي جو اڌار ڪرڻو. ڪلياڻ ڪرڻو، جيترو ڪري سگهو. پنهنجيءَ نظر ڪان اسان ڪنهنکي ته دک ڇو ڏيون؟ سنتاپ ڇو ڏيون؟ پنهنجي من کي شڌ ڪريو، نرمل ڪريو. پالڪن کي پڙهايو، پاڻ انهنجي اڌار جو ڪي رهي. सर्व भूत हिते रता: پراڻي ماتر جي

قيامت ۽ واڻيو - گيتا ۾ لکيل آهي ته सर्वस्य चाहं
हृदि संनिविष्टः سڀني جي هردي ۾ مان رهان ٿو، ته
هردي مان آڪيا آئي ته ڪاغذ لک. قلم سان مون
لکيو، حڪم ته توهان جو ئي ٿيو. انهيءَ ڪري قلم
منهنجو، صحيح توهان جي ئي، ڪاغذ توهان جو ئي
آهي. صاف ڳالهه آهي. جڏهن توهان انهيءَ کي
منهنجو مڃيو ته گيتا مان ١٥-١٥ شلوڪ ڪڍي ڇڏيو.
توهان جي واڻي آهي اها.

ڀڳوان چيو - "ٺيڪ". ڌرمراج کان پڇائون ته
"اڙي ڌرمراج! ڳالهه ڪهڙي آهي؟ هي ڪيئن آيو؟"
"مهاراج! ڪيئن ڇا آيو؟ توهان جو خط کڻي آيو."
تڏهن دوتن کان پڇائون ته "هيءَ ڳالهه ڪيئن ٿي؟"
"صاحب! توهان ئي چيو هئو ته هڪ زنده ماڻهو
آڻيو."

"ته اهو اهڙي آهي ڇا؟ اڙي واقفيت ته ڏٺو.
"اسان ڪهڙو پڇاڻ ڪريون مهاراج! توهان ته
ڪاغذ ورتو ۽ هڪي گڏيءَ ئي وهاري ڇڏيو. اسان
سوچيو ته پڇاڻ هوندو. پهرين هوندي به اسانجي همت
ڪيئن ٿئي ڳالهائڻ جي؟ انهيءَ ۾ اسان ڪيئن ڳالهايون
ها؟"

ڀائي ڪڙو هو. چيائين- "جئه رام جي ڪي." توهان
چيو هو ته توهان چئو وس ۾ ئي وٺن؟ مان ڇا وس ۾
ئي واس، وس ۾ ته ڌرمراج ئي ويو ۽ ڀڳوان ئي ويو.

رهڻ وارو آهي، رکندا سين. سو اهو نه رهڻ وارو آهي ڪونه. ان جو ڪيان سنڌي ڪسي آهي. اها ڳالهه اسان جاڻون ٿا پر چاهيندي به ڇڏيون ڪونه ٿا، اهائي غلطي ٿئي ٿي.

سنڌي کي وڃڻو پوندو. شڪار اهڙو خطرناڪ آهي، جو ڪريپ واس کان وٺي ١٠٠ ورهين جي عمر تائين، هر وقت موت لاءِ ڪليل آهي. موت جي رواج ۾ ڪو فرق ڪونه ٿو پوي.

ڇهن پنڌرهن سالن جو هڪ ٻالڪ ماءُ جي پرسان ڪندي رهيو هو. هن پڌو 'ٿڌي برف'. ماءُ کان پڇيائين. ٻڌو ٽڙي برف وٺي آءُ. هت ٿڌو ٿي واس. هن ماءُ کي چيو ته "اما، برف تمام ٿڌي آهي. تون ڪي گرم ڪر. ماءُ چيو - "گرم ڪيئن ڪريان." ٻار چيو ته تون روٽي ڪندا آهين، تون گرم ڪري جاڻين ٿي. تون توري گرم ڪر. گهڻي ٿڌي آهي."

ماءُ چيو - "پٽ! اها گرم نه ٿيندي آهي. ٻار چيو نه اما، تون رسوئي ناهيندي آهين، گرم ڪري توکي ايندو ٿي آهي، گرم ڪر."

ماءُ انڪار ڪري ٿي ۽ ٻار روئڻ لڳي ٿو. ماءُ کي خبر آهي ته برف گرم ڪانه ٿيندي. گرم ڪري ته اها برف ڪانه رهندي ۽ برف رهندي ته گرم ٿيندي ڪانه.

ٻالڪ ضد ڪري ٿو. ڪهڙائين؟ جيهڙائين ڪندس

پاڻي ۾ رچي رهي، ڇاڪاڻ ته هيءَ گڏي ٽوري تي ڌيان رکڻ واري آهي. جنهن ڪاميٽ چيو هو ته گڏي ٽوري ڌيان رکڻ واري آهي. اهڙيءَ طرح اسان توهانکي چئون ٿا ته اسان ته هر روز موت طرف وڃي رهيا آهيون. انڪار هجي، پر هجي، ٽورن تي ڌيان جو آهي، سدائين رکڻ وارو ڪرڻ هي. اسان رکڻ چاهيندا آهيون، ايدارت ۽ شخص ڪي ورڪڻ چاهيندا آهيون ۽ آهي هاڻا ويندا ته من کي ڏايو ڏک ٿيندو. من جي اندر اسان اهڙي پاونا نه رکي، شهوا جو پاسو رکون. آهي ماڻهو رهن ته سڀني ڳالهه، وڃن ته پرواهه ناهي .... جيڪڏهن شروع سان ئي اهڙو ڀاءُ رکون ته مهان سک جي پراپتي ٿيندي ۽ شانتي رهندي.

ڪنهن جو هڪ ٻه روپيو ته ڪٿي گم ٿي وڃي ته وڃڻ سان ڏاڍي چنتا ٿئي ٿي. جيڪڏهن توهان ١٠٠ روپيه ته ٻه هر - ٻه چن ۾ لڳائي ڇڏيا، سڀني ڪم ۾ لڳايا ته ١٠٠ روپين جي چنتا ڪانه ٿي رهي. پرسنتا ٿئي ٿي ته سڀني ڪم ۾ لڳايا آهن. پنهنجا سڀني ڪم ۾ لڳايون ته پرسنتا ٿئي ٿي ۽ گم ٿي وڃن ته ڏک ٿئي ٿو. انهن تي هي سنسار آهي. اُن جو وڇوڙو ضرور ٿيندو. جيڪڏهن توهان خود تياڳ ڪريو، سڀني سان سڀني ۾ سنو ورتاءُ ڪريو، آتم ۾ آتم ڪاري ۾ لڳايو ته ڏاڍي شانتي ٿيندي، آنند ملندو. نه ته ڪو رکڻ وارو نه آهي ڪو. ڪوئي رکڻ وارو هجي ته سرچيو ته پاڻي

اُنهن لاءِ ڀڳوان چوي ٿو تہ اهي مون کي پراپت ٿين ٿا.

سنسار ۾ جيڪي پدارٿ آهن، اهي جدا ٿيڻا آهن، اهي جڏهن جدا ٿيڻا آهن تہ اُنهن سان شوق ڪري لاڀ نہ وٺو. ڪهڙي نہ عمدي ڳالهہ آهي! شرير وڃڻ وارو آهي، ماڻهو وڃڻ وارا آهن. اِنهيءَ ڪري ڪڏ رهي، سڀني ۾ سٺو ورتاءُ ڪريو. خبر ناهي تہ ڪهڙي وقت هتان وڃڻو پوي. گاڏي وقت تي ويندي آهي. اسان وقت کان اڳ اسٽيشن تي پهچي ويندا آهيون. تياري اڳ ۾ ئي ڪندا آهيون پر هيءَ گاڏي ڪڏهن ڇٽندي، اُن جي خبر ڪانهي. صبح جو ڇٽندي يا شام يا منجهند جو، ڪا خبر ڪانهي.

ڪجهہ سال اڳ جي ڳالهہ آهي. جوڌپور ۾ هڪ ٽانگي وارو هو. اسٽيشن تان مسافرن کي وٺي وڃي رهيو هو. وچ ۾ ڇانڪ ڪميائون گهوڙي کي هٽڻ لاءِ تہ اڇانڪ ڪري پيو ۽ مري ويو. ڇانڪ هڻي نہ سگهيو! اِها حالت آهي اسان جي.

ناڳپور ۾ هڪ هٽي ماڻهو آيو هئو. اُهو ڪنهن هوٽل رهيل هئو. سامان ڪرڻ جي تياري ٿي. ڪٽ پيٽي هٿ ۾. اُنجي سامان ڪيترو ننڍيل هو. ڪٽ تي هٿ رکي ڪيترو ڪٽڻ ويو. اُتي ئي ڪري پيو ۽ ختم ٿي ويو. ڪٽ تي ڪري پيو! تہ ڇا اسان فولاد جا ٺهيل آهيون؟ ڪهڙي خبر تہ موت ڪهڙي وقت اچي وڃي! اِنهيءَ ڪري هروقت تيار رهو.

اهو ڪيئن ٿيو رهي ته اهي ڪرم انهن لاءِ برف ٿئي
رهي، جيستائين اهو ضد ڪندو. پوءِ هو سمجهي ويندو
ته برف ته اُنهيءَ ۾ رهڻ واري آهي. ڪرم ڪرڻ لاءِ
رچي ويندي، برف ڪانه رهندي. انهن چانڊڻ ضد
ڪندو ڇا؟

چڱو اهڙو ڪم آهي، جنهن ڪو ٿيو مڃي ته شرير مرڻ
وارو آهي؟ اهو ته پرڻ وارو آهي. پرندڙ مٿي آهي،
ته هو وڃڻ وارو آهي، پوءِ به انسان ڇو ٿو ڌارڻا ڪري ٿو
ته اهو بيٺو رهي. پالڪ وڏو ٿيندو، تڏهن سمجهي
ويندو. توهان ڪڏهن وڏا ٿيندا پاڻي؟ جڏهن ڏينهن
کان توهان اهو سمجهو ته شرير ته وڃڻ وارو آهي،
انهيءَ ڏينهن کان ويندڙن کان سٺيءَ طرح ڪم وٺو.
ڪم سٺيءَ طرح ڪريو. ورتاءُ عمدي ۾ عمدو ڪريو.
انهن کان لاڀ وٺڻو هجي ته لاڀ وٺو. سيوا ڪرڻي
هجي ته سيوا ڪريو .... ويندڙ کي رکي ڪيئن ٿا
سگهو؟ اهو ته وڃڻ وارو ئي آهي. اڄ ڏينهن تائين
اهو رواج نه رهيو آهي ته اُن کي رکون ته هيءَ نئون
رواج ڪيئن ٿيندو؟ انهيءَ ڪري اڄ ڏينهن تائين
جيڪا پل ئي، سا ئي. اڳتي سڀني سان تمام وڏيءَ
عزت جو، اُپڪار جو، سيوا جو، پريم جو ورتاءُ ڪريو.
شاستر جي آگيا، ڌرم جي مريادا موجب سيوا ڪريو.
سڀني کي سک پهچايو ته پاڻ به توهان جي رچي ٿي
ويندي. ڀراڻي مالڪ جي پاڻ به جنهنجي رچي آهي،

آنداڻن رهيا. هڪ هنڌ رکيا آهن ۽ مري ويو. نه اوڏانهن سنڀال هو ۽ نه هيڏانهن سنڀت رهيو. ٻار ٻيو ٻانهن. سايا ١٢ سير آنداڻن. ڳڌه هڪ ڏينهن ٻه ڪيترو پيوئي ٿو؟ مٽن جا ڪٽ پٿر سرؤن پيوئي ٿو ٻار شام جو هو ٻي ڏڪر رهي ٿو ۽ توهان کي رات ڏينهن رکيل راڻن جي چنتا ستائي ٿي. صبح اٿڻ لائين، ڪير آيو آهي؟ (چورن جي، ڌاڪن جي چنتا رهي ٿي.) پوءِ رکيل جو رکيل ٿي رهجي ويندو.

نام ڌن

اهو ڌن نه اصلي ڌن ڪونهي. اصلي ڌن نه ڀڳوان جو نالو آهي. سنڌي ڏينهن مالامال ٿي وڃي.

ڪبيرا سب جگ نرڌنا، ڌنونتا نهين ڪوءِ،
ڌنونتا سوءِ جانيئي، جاکي رام نام ڌن هوءِ.

انهيءَ ڌن ڪمائڻ ۾ سنڌي آزاد آهن، پئسن ڪمائڻ ۾ ڪو نه آزاد ڪونهي، سنڌي غلام آهن. اها ڳالهه پڪي آهي، ڪي ٻار ٻير هڪ نه ماڻها قدرت جو نمر رکن ٿا. سنان ڪري ٻاجن ڪن ٿا، اهڙو نمر آهي. اهڙو ٿي نمر اسان ڪان ٿئي ٿو مگر پئسن ڪمائڻ جو ڪيترو نيم آهي ٻائي؟ روزانو زيادهه ۾ ٥٠ روپيا. ٻيهر وار نه "اهو ٻه نمر آهي ڇا؟" چون ٿا نه ٻيهڙجي همت جي ڳالهه ڪانهي. اهوئي نه اسان چئون ٿا نه جهڪا همت جي ڳالهه ڪانهي، انجي نه ٻنهان ٻيا آهيون ۽ سرچيون

اسٽيشن تي اچي هليا وڃون ٿا. اهڙيءَ طرح اچي ٿي تيار رهو. اٺ وڳڻ کٽندا ته مرڪ ۾ دڪ ته ٿيندو. شهرن هتي ٿي رهجي ويندا آهن؟ ويچارو پوندو. مسن جهڪڙهن لاهن ۾ رهيو ته سوچيندا رهندا ته هي اٺي رهجي ويو. فلاڻي اٺي رهجي ويئي. ”حاڪم اٺي حولدار چوڙ نگري“. سنت جي پد ۾ اچي ٿو:-

چوڙ نگري ري هنسا چوڙ نگري،
ايسي آوي حولدار چوڙ نگري.

دوا، گهڙي ٿهري ٻاراجا، دوا، گهڙي ٿهري ٻاراجا، ماما پڙي هٽ مري پکري، ماما پڙي هٽ مري پکري.

هري هري ماما پڙي هٽ مري پکري،
آج آئي حولدار چوڙ نگري،
ايسي آئي حولدار چوڙ نگري.

.... هتي ماما پيئي آهي، اُن کي سمجهي ڇڏيو چاهي ڇڏي ڏيو ته ڪهڙو فرق پوندو؟ هڪ هنڌ پيئي هجي يا اُنهڪ جڳهن تي پيئي هجي، وچڻ واري جو نه سمبند ڪونهي. سمجهو.... ته ماڻهو روزانو هزار روپيه آڻي ٿو. هزار روپيه آنداڻين؟ ٻارهن مهينن ٿانين آنداڻين. آڻي آڻي رکي ڇڏيائين. پوءِ مري ويو. ڪهڙو فرق پيو، پڇائو؟ اُج ڪله ته ڪاغذ مان ٿا. اڳي ته چانديءَ جا روپيه هئا. روپيه آنداڻين ته وزن ۾ ساڍا ١٢ سير

آهي. هي وڌندو ٿي، ڇڏيندو ٿي. انهن جو موه ڇڏڻو آهي. جيڪو ڇڏڻو ٿي آهي، اُن جي ممتا ڇڏڻ ۾ ڪهڙو زور لڳي ٿو؟ جن کي ڇڏڻو آهي، انهيءَ ممتا جو تياڳ ڪرڻو. شرير ۾ موه جو تياڳ ڪرڻو ته نهال ٿي ويندا.

निर्ममो निरहंकारः स शान्ति मधिगच्छति ।

(گيتا ٢-٧١) نرموه ٿيا، اهنڪار رهت ٿيا ته پراهمي اسٿتي پراپت ڪندا. پوءِ ته سڀ کان وڏو سک ملي ويندو. دک سدائين لاءِ شانت ٿي ويندو.

اها اسٿتي نروهان کي، اسان کي، سڀني کي ملي سگهي ٿي ۽ سڀئي اُن جا اڌڪاري آهن. شرط اهو ٿي آهي ته اسان سچي هردي سان چاهيون. انهيءَ ۾ آزادي به آهي. اسان چاهيون ته موه رکي سگهون ٿا ۽ تياڳ به ڪري سگهون ٿا. اسان چاهيون ته ممتا جو تياڳ ڪري سگهون ٿا ۽ چاهيون ته رکي به سگهون ٿا. سڀ ڇڏڻو پوندو ته پوءِ انهن ممتا جو تياڳ ڪريون. ٺاڪرجيءَ کي ارپڻ ڪري ڇڏيون. سڀ ڪجهه ڀڳوان کي ارپڻ ڪري ڇڏيون ته نروهان جي چيز آهي. سڀئي ڀاڳ آهي، سڀ ڀڳوان جو آهي. اسان ته وچ ۾ اچي چاڙهو هڻيو آهي. پنهنجو ڪيو آهي. انهيءَ رسئي ٺاڪرجيءَ کي ٿي ڏئي ڇڏيون -

त्वदीयं वस्तु गोविन्द तुभ्यमेव समर्पये ।

لاءِ نہ لڪايتي ٿي وڃون ۽ مالامال ٿي وڃون. اهو نہ وٺون ٿا، جيڪو ساڻ هلي سگهي ٿو. جيڪو وٺون ٿا، اهو ساڻ هلي ڪونہ ٿو. نتيجو ڇا نڪرندو؟ ذرا سوچيو. "ڪها پرديشي ڪي پريت - جاتو ٿو پار نہ لاوي - ڪها پرديشي ڪي پريت." ڪهڙي پريت ڪريون؟ ڪهڙي خبر نہ ڪڏهن روانا ٿي وڃون؟

اسان نہ موت جي منهن ۾ ويٺا آهيون. ڪڏهن هتان هليا وينداسين، ڪا خبر ڪانهي. نہ پرو ڀڳوان جي ٽالي جو نہ جپ ڪريو ۽ انهن جي سيوا ڪريو. ڀلو ڪريو. هر طرح سان انهن جو اپڪار ڪريو. اهي ٿي ئي ڳالهيون ڳنڍي ٻڌو. ڀڳوان کي نہ ياد رکو ۽ هتان جي چيزن ذريعي سنسار جو ڀلو ڪرڻو آهي. هڪ نہ جن وٽ هر طرح جي ڪمي آهي، انهن جي سيوا ڪريو ۽ ڀيا اسان جا ڀيا، دادا دادايون، جيڪي پوڄنيہ آهن، انهن جي آگيا مڃيو. سيوا ڪريو نہ جنم سڦل ٿي ويندو. نہ نہ هتان وڃڻو نہ پوندو ٿي.

ممتا جو تياڳ ڪريو

مڪتي پراپت ڪرڻ ۾ سڀئي آزاد آهن. پنهنجو نہ مڃي، سيوا ڪريو. سيوا ٿي ويندي. پنهنجو سمجهي ڪنداسين ۽ پنهنجو سک وٺنداسين نہ بنڌن ٿي ويندو. ڇڏڻو ڪن کي آهي؟ جيڪي ڇٽي رهيا آهن. توهان کي هر وقت ڇڏڻي رهيو آهي، هر وقت وڇي رهيو

ستسنگ جي فائدا

سوال :- توهان کي آتمڪ لاڀ ڪهڙو ٿيو ؟

جواب :- اسان کي ته ستسنگ مان لاڀ ٿيو آهي. مان ساڌن کي اهڙي اهميت ڪانه ٿو ڏيان، جيتري ستسنگ کي ڏيان ٿو. مون کي خاص لاڀ پستڪن ۽ ستسنگ مان ٿيو آهي. جنهن لاءِ ته سمجهان ٿو ته اهي جيڪڏهن مون لڳائي، اوڻا وڃي، ستسنگ جون ڳالهيون سمجهن ته تمام وڏو لاڀ وٺي سگهن ٿا.

هڪ خاص ڳالهه ٻي آهي. مون کي جيترا سال لڳا، توهان کي اوترا ڪونه لڳندا. انهيءَ وشيه ۾ توهان کي مشڪلات معلوم ٿي رهي آهي، انهيءَ ڪري چئي رهيو آهيان. جيڪڏهن توهان ستسنگ کي اهميت ڏيو ۽ انهن ڳالهين جو گهرو منن ڪريو ته تمام جلد توهان جي اُنتي ٿي سگهي ٿي، انهن مون کي صاف ڏسڻ ۾ اچي ٿو.

اُڌار ڪڏهن ؟

مان توهان کي اڻ اڌڪاري ڪونه ٿو مڃان، توهان ۾ ڪمي آهي پر ڪمي دور ڪرڻ جي شڪتي به توهان ۾ پوري آهي. مهڏجيءَ سمجهه ۾ توهان ۾ انهيءَ وشيه

هي ڀڳوان! تنهنجي وسيلو، تنهنجي سرڻ آهي.
انهن ڪري ڀڳوان کي ياد ڪريون. مست ٿي وڃون ۽ آنند ٿي وڃي. ذميواري ختم ٿي وڃي. ناڪرجيءَ جي چيز ناڪرجيءَ کي سونپي ڇڏيون. شرير، ٻڌي، من اندريون کي اسان پنهنجو نه سمجهون. انهن مان پنهنجائي هٽائي ڇڏيون، جيئن ڇاپ اندران ٿي. سڀ ناڪرجي ڀاڪل سوڪار ڪندو. چوڻ جي ڪا ضرورت ڪانهي. اهو ته هر هنڌ براجمان آهي.

چٽي آهي. اڇا ڇا آهي؟ هي اڻ گهرجي ۽ هيءَ ٻئي اڻ گهرجي، اهوئي اڇا جو سروپ آهي. انهيءَ ڪري تياڳيو ته ڪيترو نه ڀاري لاڀ ٿي وڃي! ڪيترا چوي ٿي ته جيڪو انسان سڀني اڇائن کي تياڳي ڇڏي ٿو، اهو استت پرڪرت آهي يعني پگرت پراپت پرش آهي.

ذرا ويچار ڪريو ته اڇا سان ڪجهه ملي ٿو ڪوله ٿو، فقط ڀهڻڪي مذاق ٿي لڳي ٿي. صرف اڇا سان شرير جو، ڪٽنب جو پالڻ پوشڻ ڪونه ٿو ٿئي. پئسي جو پيدا ٿيڻ اڇا تي بلڪل مدار ڪونه ٿو رکي. پدارٿن جي پراپتي لئي ٿي، اڳين ڪرمن ڪري ۽ هاڻوڪن ڪرمن سان پدارٿن جو ڪرمن سان گهڻو سنبنڌ آهي. پدارٿن جو اڇا سان ڪو سنبنڌ ڪونهي. بس! انهيءَ ڳالهه کي سمجهڻ جي ڪريا ڪريو ته اڇا سان پدارٿن جو سنبنڌ ڪونهي. توهان مان ڪو اُهن ڇٽي سگهي ٿو ته ڇا اسان اڇا ڪانه ڪئي، انهيءَ ڪري محروم رهيا سين؟ اڇا ڪريون ها ته ڌنوان ٿي وڃون ها! انهيءَ ڪري توهان کي اها ڳالهه دل سان لڳي ٿي. نه ته اڇائن سان پدارٿن جو ڪو سنبنڌ ڪراهي. پدارٿن جو سنبنڌ ڪرمن سان آهي، ڇاڪاڻ ته ڪريا ۽ پدارٿ ٻئي ڦڏرڻي چيزون آهن، ٻئي هڪ ٻئي آهن. پدارٿن جو سنبنڌ ڪرمن سان آهي، چاهي اهي ڪرم پورب (اڳيان) جا هجن، چاهي هاڻوڪا. پورب ڪرمن کي "پرارب" چون ٿا ۽ هاڻوڪن ڪرمن جو نالو

جي فقط اَڀلاشا جي ڪمي آهي. اَڀلاشا جاڳرت ٿي وڃي ته ڪو پاڻيءَ کان پاسي هجي، دوري کان دوري هجي؟ ڪنھن وقت اُڌوري ۾ اُڌورو وقت هجي، ته به اُن جو اڌار ٿي ويندو. سنسار جي ڀوڳن کي حاصل ڪرڻ جي چيشٽا لڳن آهي، اُنهيءَ کي ڪرپا ڪري ڇڏي ڏيو.

ڪبير منوا ٻاڪ هئه، پاوي جهان لڳاءِ،
ٻاوي هري کي ڀڳتي ڪر، ٻاوي وشيه ڪماءِ.

سنگره (مجموعو) ۽ ڀوڳن ۾ چيشٽا لڳن لڳل آهي، اُنهيءَ کي مٽائڻو بس، اِنترمُو ڪم آهي. پوءِ پرماتما جي لڳن آڻهوڊ لڳي ويندي.

اچائون چڙهيو

هيترا روپ ٿي ويا، هيترا وڏا ٿيا، هيترا وڏا ٿيون .... هڪ اِڇا ٿي لڳن آهي. هڪ اِڇا آهي ته سک ڀوڳي وٺون، ڪجھ آرام ڪري وٺون، مان ملي، وڏائي ملي، تندرستي ملي، سماج ۾ منهنجو اِستان اُڇو وڃي، اسان اهڙا ٿي وڃون. اِهي جيترا به اِچائون آهن، انهنجو تياڳ ڪري ڇڏيو. بس، پوءِ ته توهانکي پرماتما پراپتيءَ جي لڳن آڻهوڊ لڳي ويندي. توهان ڇٽي سگهو ٿا ته جيتري لڳن لڳڻ گهرجي، اوترو تياڳ نه ٿي رهيو آهي. من ۾ تياڳ آهي ٿي ڪونه. تياڳ ڇا آهي؟ ڪمنا جيءَ جڳهه ٿي اِچائن جي تياڳ جي ڳالهه

ٿورا ئي آهن. اهي نه پيدا ڪرڻ سان ٿيندا. پيدا
ڪرڻ ڪرم سان ٿيندو. انهيءَ ڪري ڪرڻ سان
پدارٿ ملن ٿا پر پرماتما پيدا ڪرڻو ڪونه ٿو پوي.
اُن جي نئين رچنا ڪرڻي ڪانه ٿي پوي. اُن ۾ ڪجهه
تبديل ڪرڻي ڪانه ٿي پوي. اُن کان ديش ڪال جي
دوري ڪانهي. انهيءَ ڪري اُن لاءِ ڪرڻ جي
ضرورت ڪانهي. اهو نه فقط اِڇا ماتر سان ملي ٿو.

ٻي ڪا به سنسار جي وستو اِڇا ماتر سان ڪانه ٿي
ملي. حقيقت ۾ نه پرماتما مليل ئي آهي. اِڇا ماتر ڇوڙڻ
جو ڀاوُ اهو آهي ته سنسار جي اِڇا ميٽڻ ۾ ئي پرماتما
پراپتيءَ جي اِڇا ڪرڻ جي سفلتا آهي. پرماتما سان
ملڻ لاءِ ڪنهن اِڇا جي به ضرورت ڪانهي. هو ته آهي،
جيئن جو تيئن آهي. هر هنڌ پرپورڻ آهي. سدائين
مليل آهي. مگر سنسار جون اِڇائون رهڻ سان اُن جي
انڀوتي نٿي ٿئي. انهيءَ ڪري سنسار جي اِڇائن کي
هٽائڻ لاءِ پرماتما جي پراپتيءَ جي اِڇا ضروري آهي.

سنسار جي وستن جي پراپتيءَ جي وشيه ۾ نيم آهي
ته اِڇا ڪريو، پرشارٿ ڪريو ۽ پرارٻڌ ڪريو. پرشارٿ
ڪريو نه پرارٻڌ جو سنجوڳ، لڳي ته من چاهيل وستو
ملندي. ٿيهي جو سنجوڳ ٿيندو ته وستو ملندي. توهان
ڇڏي سگهو ٿا نه وڏو پرماوار آهي، روٽيءَ ڪپڙي جي
تنگي آهي، ڪم هلي نٿو. اِڇا پيدا ڪيئن رهون؟
ته اِڇا سان ٿوروئي ملندو. ڪم ڪرڻ جي اِڇا ڪريو،

"بشارت" آهي. انهيءَ ڪري بشارت هجي ته ڪرم، پراربڌ هجي تہ بہ ڪرم. ڪرمن سان پدارٿن جو سنبنڌ آهي. اڇا سان انهن جو سنبنڌ بلڪل ڪونهي.

مان اڇا ڪريان ته منهنجو پالڻ پوشڻ ٿي وڃي، ته ڇا اهڙيءَ طرح اڇا ڪرڻ سان منهنجو پالڻ پوشڻ ٿي ويندو؟ ڪلاڪ کن سڀئي گڏجي اڇا ڪريو ته هن جي ڪٽنب جو پالڻ پوشڻ ٿي وڃي؛ ڪوڏي هڪ ڏيو ڪانه، بشارت ڪرڻ ڪين. ڪٽنب جو پالڻ پوشڻ اهڙيءَ اڇا ڪرڻ سان ٿي ويندو؟ هرگز نه. انهيءَ ڪري اڇا سان اَن جو سنبنڌ ڪونهي، اڇا سان سنبنڌ آهي صرف پرماتما جي پراپتيءَ جو. پرماتما پراپتيءَ جي فقط پورل اَڀلاشا هئڻ گهرجي ته اُنهيءَ تتو جي پراپتي ٿي ويندي.

سوال:- اَنن ڇو آهي؟

جواب:- پدارٿن سان اسانجو ڪهڙي سنبنڌ ڪونهي، اسانجي جدائي آهي. اُنهن کان ديش ڪال جي دوري آهي، انهيءَ ڪري اُنهجي پراپتي ڪرمن سان ٿيندي. پرماتما سان ديش ڪال جي دوري ڪانهي، وستو شخص کان دور ڪانهي. "مان" "مان" جتي ڇڏيون ٿا، اُتي ئي اُها پورڻ آهي هرهنڌ ۽ سدائين اها پورڻ آهي. هرهنڌ سدائين سڀني ديش ۽ ڪال اُنجي اندر آهن، اهو هرهنڌ موجود آهي. جڏهن پورل اڇا ٿي، اُتي ئي پرگهٽ ٿيو. پڻسا ڀڳوان وانگر هرهنڌ پورڻ

چار ڳالهيون

توهان سنسڪار ڪيترا آهن، سڀ ڪجهه سمجهو ٿا. منهنجي ڳالهه، ٺيڪ طرح سان سمجهو. انهيءَ ڪري ڪرتوا ڪرڻ جي اڇا ڪريو. نڪما نه رهو، توهان کي چار ڳالهيون ٻڌايان ٿو، انهن تي ڌيان ڏيو:-

(١) سويرو وقت سٺي ۾ سٺي، اوچي ڪلاس اوچي ڪم ۾ لڳايو. نڪما نه رهو. اجايو وقت برباد نه ڪريو. تاس چوپڙ، کيل تماشو، بيڙي سگريٽ، سئنيما ناٽڪ ڏسڻ - اهي سڀ اجايا ڪم آهن. اهي تموگڻي ڪارڻ آهن. "अधोगच्छन्ति तामसा:" (گيتا ١٤-١٨). اهڙا حالت نمدي اهڙي نرڪ ۾ وڃڻو پوندو. اهڙن ڪمن ۾ وقت نه وڃايو. شراب جو گذارو نٿي، بزرگن جي برائي نٿي، سو نه ٺيڪ رهي، دنيا جو ڀلو نٿي، اهڙن ڪارڻ ۾ لڳا رهو. اجايو وقت برباد نه ڪريو.

(٢) جيڪو به ڪرم ڪريو، اهو سٺي نموني ڪريو نه جيئن من ۾ سنتوش نٿي. ڀلا ته چون نه تمام سٺو ڪري ٿو. لکڻو هجي، پڙهڻو هجي، مهمي ڪرڻي هجي، وکرو ڪرڻو هجي، خريدي ڪرڻي هجي، سنسار ۾ جيڪو ڪرم ڪرڻو هجي، تمام سٺي ڍنگ سان، سهڻي روپ سان ڪريو. ماتائون ڀنسر روٽي سٺيءَ طرح سان ڪن، ٺيڪ طرح سان روٽي پچائن. سڀني کي سنتوش ڪرڻ نٿي، سڀني کي سک ڪرڻ پهچي، اهڙي ڍنگ سان ڪريو.

نڪما نه رهو، اجايا نه رهو. ڪوڙ، ڪپٽ ۽ بي ايماني نه ڪريو. ٺڳي دوکيبازي نه ڪريو. انصاف سان ڪم ڪريو. من ۾ پئسن کي اهميت نه ڏيو.

پاپ کان پاسو

ادب آهي، عزت جي لائق آهي، انجو لحاظ ڪريو. ننڍن ٻاراڻ ٻڌجي ويندي، ننڍن جو ٻاراڻ ۾ لڪيل ناهي، اهو اچي ويندو. پر پوڙهن جي ادب جو لحاظ تي وڃڻ گهرجي. ماڻهن پئسن جي انڌڪرڻ ۾ اهميت نه رهي؟ پيهجو ڪرڻ، ڪنهن طرح سان پالڻ ڪرڻ. بي ايماني ٻلڪل نه ڪريو. نياءَ سان ڪم ڪريو. اهڙو ٻيو نشو هجي، جو چاهي مري وڃون پر پاپ نه ڪنداسين، انياءَ نه ڪنداسين. ڪوڙ، ڪپٽ، چالبازي نه ڪنداسين، نه ڪنداسين. مري وڃون ته ڪهڙو فرق پوندو؟ مرڻو ته هڪوار آهي ئي. ڪوڙ، ڪپٽ، بي انصافي ڪري مرندا ته پاپ جي ڳنڙي کڻي مرندا. ٻيا پاپ ڪئي، هلڪا هلڪا جلد ئي مري وڃون ته هرج ڪهڙو ٿيو؟

پاپ گڏ نه ڪريو. جيڪڏهن پاپ ڪرڻ ٻيا پئسو نه ملندو هجي ته ڀلي بکيا مري وڃو. انهن ڪرڻ سان نرڪ ۾ ڪونه ويندا، پاپ ڪري ويندا ته نرڪ ۾ ويندا ئي. اهڙي نه سکهندا.

ڪونهي. ٽپاليءَ جي گهر ۾ ٽپال ٿئي ٿو ته لوٽو ڀيري ڀيٽيون ڏيڻ لاءِ ٽوروئي آهي!

ڀڳوان ماڻهوءَ شرير ڏنو آهي. هن ماڻهوءَ شرير ۾ ڇو ڪ ڏنو اٿائين؟ ڇو ڪ ڏنو اٿائين، وقت جي سٺ استعمال ڪرڻ لاءِ، نڪي اجايو گهمڻ لاءِ يا سينيما ڏسڻ لاءِ يا تاس چوپڙ کيڏڻ ۾ برباد ڪرڻ لاءِ، ماڻهوءَ شرير سڀ کان سرلشٽ آهي، ماڻهوءَ جيون جو وقت سرلشٽ کان سرلشٽ استعمال ڪرڻ لاءِ آهي. اُن وقت کي برباد ڪرڻ وڏو نقصان آهي. پيسا وري ڪٺا ڪري سگهو ٿا. جوان پٽ مري وڃي ته نئدا جوان ٿي سگهن ٿا، گرهستين کي نوان پيدا ٿي سگهن ٿا پر عمر ڪنهن به طرح پيدا ٿي نٿي سگهي. اها ته ناس ٿي ٿئي ٿي. اوهين اُن کي برباد ڪريو ٿا! پئسن جي خرچ ڪرڻ وقت خيال رکو ٿا. سوچي سمجهي هڪ پئسو خرچ ڪريو ٿا پر وقت اهين ئي برباد ڪري ڇڏيو ٿا!

هوائي جهاز ڏسڻ ۾ وقت لڳائي ڇڏيو. ڪهڙو فائدو ٿيو؟ ذرا سوچيو، ڇا اُن مان صحت سڌري؟ سماج سڌري؟ پئسا مليا؟ ڀڳوان مليو؟ عمر روپي اَملهه ڌن، جيڪو توهان کي مليو آهي، اُن کي برباد ڇو ٿا ڪريو؟ خبردار رهو. جڏهن توهان وقت برباد نه ڪندا، سٺي ۾ سٺي ڪم ۾ لڳائيندا ته توهان جي دنيوي ۽ پرلوڪ جي اُنتي ٿيندي. انهيءَ ۾ ڪنهن کي شڪ ناهي. توهان ڪنهن به ڪيتر ۾ وڃو، توهان جي اُنتي ٿيندي.

(٣) اُنهيءَ ڳالهه جي خيال ۾ رکو ته ٻئي جو حق نه اُڇي وڃي. ٻئي جو حق ڪڍڻ يا اُجهڻ نه ڏيڻ. بلڪل ڌري ماڙو آ. ٻئي جو حق اُجهڻ نه ڪجي، توهان جو حق ٻاڻي ڪر ڪٺي ڇڏيو وڃي، انهيءَ ڳالهه جي تمام وڏي خبرداري رکو.

(٤) پنهنجي شخصي جيئڻ لاءِ گهٽ ۾ گهٽ خرچ ڪريو، شرير جي گذر لاءِ، کائڻ پيئڻ لاءِ، پهرڻ لاءِ معمولي طرح خرچ ڪريو. ڪم هلائڻو آهي. عيش آرام، سواد شوقيني ڪرڻي ڪانهي. جيڪڏهن توهان اهڙا ڪم ڪندا ته توهان کي گهاٽو رهندو ني. ڪري ڏسو.

وقت برباد نه ڪريو

اڄ ڪالهه ماڻهو چون ٿا ته ڇا ڪريون، بيڪار ويٺا آهيون، ڪم ڪونهي. اها بلڪل اجائي ڳالهه آهي. نڪما ڇو ويٺا آهيو؟ نام جپ ڪريو. گيتا رامائڻ جو پاٺ ڪريو. ڪم ڪريو. گهر ۾ ٻهاري پايو، ٻاسڻ صاف ڪريو. جُتا بي صاف ڪريو، ٿالهيون بي صفا ڪريو. ڪاڪوس صاف ڪريو، پاڻي وجهي صفا ڪريو- نرمل ڪريو. ڪجهه نه ڪجهه ڪندا ئي رهو. ڪرڻ چاهيو ته گهڻو ئي ڪم ڪري سگهو ٿو. سيوا جي ڪم ڪرڻ سان انتهڪرڻ نرمل ٿيندو. اجايو وقت برباد نه ڪريو. انساني شرير جو وقت برباد ڪرڻ لاءِ

ڪين چڙهندو. خبرداري ڪرڻ کي پتو پوندو ته اسان ڪٿي حق ماري رهيا آهيون. اڃا ته پتو ئي ڪونه ٿو پوي.

چنتا نه ڪريو

هاڻي پڇيو وڃي ته جواب ايندو ته ”اسان نه ڪنهن جو حق وڃون ٿي ڪونه ٿا. اسان ته نيڪ هلون ٿا. اسان پاپ ڪرڻ ئي ڪونه ٿا.“ اهڙا ماڻهو ملن ٿا، اهي چون ٿا ته ”پاپن ڪرڻ جي ڪهڙي ضرورت آهي؟ اسان ته پاپ ڪرڻ ئي ڪونه ٿا.“ اهڙا شخص مون سان مليا آهن، انهن چيو ته ”پڪ وان جو پاپ اهو ڪري، جيڪو پاپ ڪري ٿو. اسان ته پاپ ڪرڻ ئي ڪونه ٿا، تڏهن پاپن جي ڪهڙي ضرورت؟ ڪين خبر ئي ڪانهي ته پاپ ڇا ٿيندو آهي، انياءُ ڇا ٿيندو آهي.

خبرداري ڪهڙي رکڻي آهي؟ خبرداري اِها ته لوهان هاڻي جيڪي چار ڳالهيون ٻڌايون، انهن مان هڪ به چوندا. خبرداري اِها ته هاڻي پاڻمر انهن جي پالنا ٿيندي. هاڻي انهن ئي ڪنداسين. غفلت ڪانه ڪنداسين. اهڙيءَ طرح ٻڌڻ ۾ خبردار رهو. مون چيو ته پڻسن جو، ٻدارٿن جو سنبنڌ اڃا ٻا چيتن سان ڪونهي. انهن جو ڪرم سان سنبنڌ آهي. انهيءَ ڳالهه جي سمجهڻ جي سخت ضرورت آهي. لوهان چٽي سگهو ٿا ته اڃا جي

ناستڪ ۾ ناستڪ ماڻهو به جيڪڏهن سوچي ويچاري، وقت جو استعمال ڪندو ته اُن جي ڌارڻا موجب ڪرما ڪمائيندو اُن جي اُنتي ٿيندي. جيڪڏهن آستڪ مڙس انهيءَ طرح ويچار ڪري، وقت جو استعمال ڪندو ته کيس ڀڳوت پراپتي ٿي سگهي ٿي. خبرداريءَ جي ضرورت آهي. بي پرواهي ۽ غفلت ۾ وقت برباد ٿي سگهي ٿو. انهيءَ ڪري سستي نه ڪريو.

حق نه کسو

ٻئي جو حق هڙپ نه ڪريو. جيڪو شريف ماڻهپو سڏجي ٿو، پاڻ سڏجي ٿو، اهو شريف به توهان کان دور آهي، اُن کان سک وٺڻ ٿي سگهي جو حق وٺڻ آهي، انهيءَ ڪري سک نه وٺو. اهڙيءَ طرح پاڻ کان جدا جيترا به ماڻهو آهن، ڪنهن جو به حق نه وٺو. پاڻ کان استري دور سڏجي ٿي. استريءَ جو جيڪو اڌڪار آهي، اُن جي پوراڻي ڪريو. اُن جو حق نه کسو. پٽ توهان کان دور آهي ته پٽ جو پالڻ پوشڻ، پڙهائي سڀني ۾ مدد ڪريو. ماتا پتا جي پوري سيوا ڪريو. استريءَ ڏانهن فرض آهن. انهن جي پوري پالنا ڪريو. ڪنهن جو حق نه وٺو- حق نه کسو. پاڙيسري آهي، واپاري آهي، جن سان وهنوار واپار ڪريو ٿا، انهن جو حق اسان ۾ اچڻ نه گهرجي. سڀني پريم ۽ ايمانداريءَ سان سچو وهنوار ڪريو ۽ ايتري ڪرڻ لئي به فرض پورو نه چڪندو. انهن مان ڪاهه آشا نه رکڻ سان ٿورن فرض

ٿي نٿي سگهي. جنهن ۾ ٿي وڃي ٿي. تمام ٺيڪ. اهو جيون جو هڪ مسئلو آهي. اهڙا سوال جن کي تمام سٺا لڳندا آهن، پوءِ ان جواب ڏيئي سگهان ٿا ۽ ڏيئي سگهان، اها ڳالهه الڳ آهي. ۽ ڏيئي سگهندس ته ڪتاب ڏيندس، جنهن کي پڙهندس. مونکي ۽ وڪاس ٿيندو، توهان جو به وڪاس ٿيندو.

أدم ڪريو، پرارٿنا ڪريو. ڪٿا ۾ وڃو. ڪتاب پڙهو. خود وچار ڪريو. ٻاهر وچارن جي ڏي وٺ ڪريو. ستسنگ جون ڳالهيون ڪيرداريءَ سان ٻڌو ۽ انهن موجب ڪم ڪريو ۽ جيون کي اوچو اٿارڻ گهرجي. رڪاوٽون اچن، انهن کي دور ڪري، وري ڪوشش ڪريو. اهڙيءَ طرح ستسنگ مان لاڀ وٺو. ڀڳوت پراپتي ستسنگ مان تمام جلد آسانيءَ سان ٿي سگهي ٿي. ستسنگ جي مهانتا ڪيترن بيان ڪئي!

چنتن ۾ ڪيترن ڪم هلي سگهي ٿو؟ انسان کي ته واپار ڪرڻو آهي. ڪيترائي ڌنڌا آهن. ڪيترن ئي ڳالهين جو چنتن ڪرڻو پوي ٿو.

چنتن ڇو ڪرڻ پوي ٿو؟ چنتن ڪرڻ ته مورکتائي آهي. چنتن ڪرڻ سان ڪهڙو لاڀ ٿيندو؟ فقط شڪتيءَ جو اجايو خرچ ٿيندو. ڪم ڪرڻ پوي ٿو. شهرا ڪرڻي پوي ٿي، اهو ته ٺيڪ آهي. چنتا اچي وڃي ٿي، اچي وڃي ٿي ته چنتا ڇڏيو، ڪم ڪريو. چنتا ڪرڻ سان ٻڌي ناس ٿئي ٿي. شانتيءَ سان وچار ڪريو. وچار ڪرڻ سان ٻڌي وڌي ٿي. چنتا ٻي چيز آهي، وچار ٻي چيز آهي.

ڪم ڪهڙيءَ رات ڪريون؟ ڪهڙيءَ طرح ڪتاب جو پاٺ ڪريون؟ وهنوار ڪريون؟ واپار ڪريون؟ ڪهڙيءَ طرح سڀني سان پريم جو سنبنڌ رکون؟ انهن سڀني ڳالهين سان شانت چت سان وچار ڪرڻ گهرجي. انهيءَ سان ٻڌي کلي ٿي. شڪتيءَ جي وچار ڪرڻ ۾ ڪرم ڪرڻ کي "تامسي ڪرم" چيو ويو آهي.

هيڏو وڏو ڪتاب آهي. پيدائش آهي ئي ڪانه. هاءِ، ڇا ڪريون! اهڙيءَ طرح چنتا ڪري، دکي ٿيڻ سان ٻڌي ناس ٿئي ٿي. انهيءَ ڪري ڪم ڪرڻ سان رنڊڪ پوندي. اهڙي خبرداري رکو، وچار ته ڪريو پر چنتا بلڪل نه ڪريو.

هڪ پاءُ پٿر ته هيڏو وڏو ڪتاب آهي، پاليا ٿي

نٿو سگھي. اهڙيءَ طرح سوارٿ وس ٿئي، جيڪڏهن
هر پراڻي پنهنجو سوارٿ سڌ ڪرڻ چاهي ته سنسار
جو ڪم هلي نه سگھندو، ڇاڪاڻ ته سنسار جا انگ
آهن سڀئي شرير.

شرير ڪنهن نه نموني سنسار کان الڳ ثابت ٿي نٿو
سگھي. بناوت جي دِرشٽيءَ کان، ڌاتوءَ جي دِرشٽيءَ
کان، سنڀاليندڙ جي نظر کان ڪنهن نه نموني سان
توهان ڏسو. جيئن هڪ شرير جي عضون جي شڪل،
اُنهن جا ڪم الڳ الڳ هوندي به هڪ ئي شرير جا
انگ آهن، تيئن سنسار ۾ جيترا به پراڻي آهن، اُهي
هڪ ورات شرير جا ئي انگ آهن. لهذا وڏا سڀئي
پراڻي اُهڙا ئي انگ آهن. ورات شرير جا انگ ٿي،
ورات شرير جي ڀلي کانسواءِ پنهنجو شخصي سوارٿ
سڌ ڪريون ٿا، اِها اسان غلطي ڪريون ٿا.

سچو سنسار هڪ ڪٽنب

پسن پکين ۾ اِهو رواج ڪونهي ته پنهنجو سوارٿ
سڌ ڪن يا نه ڪن، پر ماڻهن کي ڀڳوان وويڪ ڏنو
آهي. اِهيءَ ڪري اُنهنکي اِهو وچار اچي ٿو ته اسان
پنهنجو ئي سوارٿ ڪيئن سڌ ڪريون؟ سوارٿ ۾
لڳل ماڻهو پنهنجي ڪٽنب جي پالنا ۾ ئي لڳا رهن
ٿا، پر اُدار چرترن جي دِرشٽيءَ ۾ ته ساري دنيا ئي
سندن ڪٽنب آهي. اِها اصليت آهي. ”هي پنهنجو
آهي، هي پرايو آهي،“ اهڙو شمار ته ننڍي وچار وارن

سڀني جي شيوا ئي ڪرم ڀوڳ

هڪ ئي شرير جا انيڪ عضوا آهن. هٿ آهن، پير آهن، مستڪ آهي. اهي سڀئي شرير جي گذر لاءِ ڪم ڪن ٿا. سڀني عضون جا ڪم الڳ الڳ آهن. هٿ جو ڪم ڏيڻ وٺڻ جو آهي. پيرن جو ڪم هلڻ جو آهي. اندرين جو ڪم به الڳ الڳ آهي. پراڻن جا ڪارج الڳ الڳ آهن. من اندريءَ جا ڪم الڳ الڳ آهن. جدا جدا ڪم ڪندي سڀئي عضوا سڀني جي ڀلي ۾ لڳل آهن. اهڙيءَ طرح انيڪ پراڻي سماج جي ڀلي لاءِ آهن. اُهن سڀني کي ملائي، ساري سنسار جي ڀلي ۾ لڳو رهڻ گهرجي.

سوارٿ ڇڏيون

جيئن اسان پنهنجي سوارٿ لاءِ ڪم ڪريون ٿا، اِها ئي غلطي ٿئي ٿي. سمجهو ته جيڪڏهن هٿ صرف پنهنجي لاءِ ڪم ڪن، پير پنهنجي لاءِ ڪم ڪن، اکيون ڪن پنهنجي لاءِ ڪم ڪن ته اهڙيءَ حالت ۾ شرير جو گذارو نه ٿيندو. پر ڇو نه اسان پنهنجو ئي ڪم ڪنداسين، شرير کي ڏکي ڪونه گهمنداسين. شرير کي اسان ڇو ڪٽيون؟ هٿن کي اسان ڇو ڪٽيون؟ اهڙيءَ طرح شرير جو ڪم هلي ٿو سگهي، عضون جو ڪم هلي

اهو ئي آهي ته اسان پنهنجو شخصي ڀلو ئي چاهڻ لڳا آهيون. اسان پنهنجي شخصيت ڀلي محدود ڪري قائم رکڻ چاهيون ٿا. مڪتي چاهيون ٿا، پنهنجي مڪتي ئي وجهي، مولڪي سکه ملي، پنهنجو ڀلو ٿئي، پنهنجو سوارٿ سڌ ٿئي، اهڙو خيالي سڀاءَ رکي ٿي. اسان ڪم ڪريون ٿا، انهيءَ ڪري اسانجو جلد ئي اڌار نٿو ٿئي.

ڀڳوت گيتا ۾ چيل آهي - ”منش ديوتائن جو واڌارو ڪري ۽ ديوتائون منش جو واڌارو ڪن.“ منش ديوتائن جي پوڄا ڪن ٿا، انهن جو آدر ڪن ٿا، انهن جو واڌارو ڪن ٿا. ديوتا ماڻهن کي فرض پالڻ جي گهربل سامگري ڏين ٿا، جن سان ماڻهو وري سندن پوڄا ڪري سگهن. ٽين ادياءَ جي ڏهين شلوڪ ۾ آيو آهي ته يگيه سميت پرجا پتيءَ پرجا پيدا ڪئي. ”يگيه“ جو ارٿ فرض ٿئي ٿو. انهي ماڻهن ۽ ديوتائن جي فرض جو بيان اچي ٿو. ”يگيه جي رچنا“ ڪئي ماڻهن ۽ ديوتائن کي فرض ۾ ٻڌائي ڇڏيو ويو. ماڻهن لاءِ فقط ديوتائن جو واڌارو ڪرڻ ڪرتويه آهي، اهو مطلب ڪونهي. ديوتا ته آپ لڪشڻ روپ سان آهن. منش لاءِ پراڻي ماتر جو ڀلو چاهڻ ئي فرض آهي. جن پراڻين سان انجو سنبنڌ آهي، انهن ڏانهن فرض پالڻ ۽ بدلي ۾ پنهنجي لاءِ ڪجهه نه چاهڻ. اهڙيءَ طرح فرض پالڻ سان انکي فرض جي سامگري ازخود ديوتائن کان ۽

پرشن جو ئي ٿيندو آهي. جهڙي هردي جون ڀاونائون ٿين آهن، جهڙي سوارٿ ۾ لڳل آهن، اُهي ماڻهن جي اهڙي ڀاونا ٿئي ٿي. اُدار ڀاونا وارن پرشن لاءِ ته سارو سنسار ئي ڪٽنب آهي. اُنهن جي نظر ۾ ڪوبه پراڻي چاهي اِستاور هجي يا جنگم (چل هجي يا اچل) اُهو پنهنجي ئي ڪٽنب جو آهي. جيئن پنهنجي گهر ۾ رهڻ وارا ڪٽنبي پالي، پنهنجا ڪٽنبي آهن.

شاسترن ۾ آيو آهي ته گهر ۾ رهندڙ ڪيئڙن، مڪوڙن، ڪوئا سڀئي اسانجا ڪٽنبي آهن. اهي به اُنکي پنهنجو گهر سمجهن ٿا. جهرڪيون جتي پنهنجو آکيرو ٺاهن ٿيون، اُتي اهي انهن ڪئين کي رهڻ ڏيو ن ڏين. سوچيو ته هڪ گهر ۾ ڪيترا گهر آهن. سڀني کي پنهنجو پنهنجو گهر آهي. پنهنجو پنهنجو گهر سمجهي ڪم ڪرڻ، اها حيوانيت آهي. ڀاڳوت ۾ آيو آهي ته، اُهي پسون - بُڌيءَ کي ڇڏي ڏيو. ”مان - منهنجو“ سمجهڻ ئي پسون بُڌي آهي. اهنتا - ممتا ڪرڻ انساني بُڌي ڪانهي.

سڀ جي ڀلي ۾ پنهنجو ڀلو

انساني بُڌيءَ ۾ سڀ جي ڀلي ۾ پنهنجو ڀلو آهي. اُن ۾ پنهنجو شخصي ڀلو نٿو ٿئي. سڀني جو ڀلو ئي پنهنجو ڀلو آهي. اڄ انسان ماڻهن جي اڌياتمڪ (روحاني) اُنتيءَ ۾ ڍر ٿي رهي آهي، اُنجو ڪارڻ ڇا آهي؟

شعوا ۽ ڪرڻو. ڀڳوتپڻ شعن کي ۽ڪ ڀڳوتپي سڪ ۽ وڳ
لاء ئي ڪ سمجهو.

گوسوامي تلسيداس ۽ چوي ٿو:-

اڳهه ٽن ڪر ڦل وشيه ڪ ڀالي.

هن مڌش شرط جو لڪشه وشه ۽ وڳ ڪواهي، سنسار
جو سڪ ونڻ ڪواهي، مگر سنڌي جي شعوا ڪرڻي
آهي. سنڌي کي سڪ ڪيڻن ڀوڳي، اڳهه ڀالھ جو
چِتن ڪرڻو، اهو ئي وچار ڪرڻو. گيتا جي ٽين ادڌياء
جي ٻارهين شلوڪ ۾ اهو چيو ويو آهي ته ديوتا لوڪ
ماڻهن کي "اشت ڀوڳ" ڏيندا. اشت ڀوڳ جو ارٿ
اکثر ٽيڪاڪار چاهيل پدارٿ ٿي ڪندا آهن پر
هتي هن پرڪرڻ ۾ اڳتي ۽ پوئتي پرم شرڌا جي ڀالهه
آهي. ڏائين شلوڪ ۾ چيو ويو آهي ته "يگيه لاء ڪجهڪي
ڪرم ڪيا وڃن ٿا، اُهن ڪاسواء ٻيا ڪرم ٻڌڻ وارا
آهن." مطلب آهي ته يگيه لاء ڪرم ڪيو وڃي ته
مڪتي ڏيندي ۽ ڏ ٻڌڻ. ٻارهين شلوڪ ۾ پرم ڪلياڻ
جي پراپتيء جي ڀالهه چئي وئي آهي. تيرهين شلوڪ
۾ چيو ويو آهي ته "يگيه مان بچيل اَن کائيندڙ سنڌي
پاپن کان آزاد ٿين ٿا يعني ڪلياڻ کي پراپت ٿين ٿا."
اهيء ڪري اِلي پرم ڪلياڻ جي پراپتيء جو پرڪرڻ
آهي، اِلي ديوتا لوڪ چاهيل ڀوڳ ماڻهن کي ڏيندا،
اها ڀالهه چوڻ پرسنگ سان ٺهڪندڙ معلوم ٿي ٿئي.
اهيء ڪري هتي "इष्टान् भोगान्" لفظن جو ارٿ

اهن پراڻين ڪان ملندي رهندي. اهڙيءَ مان سمجهڻ گهرجي ته، هرهڪ منش پنهنجي ڪرم دوارا سڀني پراڻين جي سيوا ڪري.

ڀڳوان (١٨-٤٦) ۾ چيو آهي ته پنهنجي پنهنجي ڪرمن سان ڀڳوان جي پوڄا ڪري، منش پنهنجو اڌار ڪري وٺي ٿو.

پنهنجن ڪرمن دوارا سمپورڻ پراڻين جي روپ ۾ ڀڳوان جو پوڄن ڪري سڌيءَ کي پراپت ڪرڻ. هٿ پنهنجن ڪرمن ذريعي شرير جي سڀني انگن جي سيوا ڪري. مک پنهنجن ڪرمن دوارا سڀني جي سيوا ڪري. پيٽ ۾ اَن وجهي ته انکي سڀ ناڙين ذريعن پهچائي سيوا ڪري. اهڙيءَ طرح پنهنجي سوارٿ جي پالنا نه رکي، سڀني جي سيوا ڪئي وڃي ته ڪلياڻ جي پراپتي ٿي وڃي.

ڌرم شاستر جي پراپتيءَ ۾ وگهن وجهندڙ آهي پنهنجي سوارٿ جي پالنا. انسان ۾ ڪٽنب جي - شخصي سوارٿ پالنا آهي، پنهنجي جاتيءَ جي، ديش جي سوارٿ پالنا آهي، اهائي گهٽتائي آهي. اڌارڻا جا پاؤ جيترا وڌيڪ هوندا، اوترو ئي سٺو ٿيندو. ٿڃ پاؤ جيترا اهندا وهندا پهدي پنهنجي شرير لاءِ محدود سوارٿ پاؤ رهندو، اوترو ئي ٿڃ رهندو. پاڻ وٽ جيڪي شيون آهن، اهي سڀني جون آهن ؟ سڀني جي سيوا لاءِ آهن. پنهنجو گذر ڪرڻ ؟ سڀني جي

سوارٿ جي ڀاوَنا ڪرڻ نه سرشٽيءَ جو ڪم ٺيڪ طرح سان هلي نه سگهندو. سوارٿ جو تياڳ ڪري ڪرتويه ڪرم ڪرڻ سان ئي سرشٽي - چڪر ٺيڪ ڍنگ سان هلندو. انهيءَ ڪري ڀڳوت گيتا (٣-١٦) ۾ ڪرتويه پالن نه ڪندڙ کي پاپي ڌڪار وڌي آهي. ماڻهو جيڪڏهن پنهنجي فرض جو پالن ڪري ته مڪتي ازخود سڌ آهي. ڪرتويه جو سمبنڌ فقط پروپڪار ۾ ئي ٿيندو آهي. پنهنجي لاءِ چاهڻ ۽ ڪرڻ ڀوڳ آهي، ڪرتويه نه آهي.

وٺڻ کان وڌيڪ ڏيڻ ضروري

انسان پنهنجي ڪرتويه جو پوريءَ طرح پالن نه ڪري بندن ۾ پوي ٿو، نه ته مڪتي ازخود سڌ آهي. اسان وٽ جيڪي ڪجهه آهي، اهو سڀ سنسار کان ئي اسانکي مليو آهي. اَن آهي، جل آهي، وستر آهي، هوا آهي، پاڻي آهي، رهڻ جو استان آهي. اسانکي سڀ سمگري (مواد) سنسار مان مليو آهي. شاهوڪار ۾ شاهوڪار راجا مهاراجا به اهو نٿو چئي سگهي ته مان ٻين کان شيوا وٺڻ بنا پنهنجو گذر ڪري سگهان ٿو. اڪيلو پنهنجو گذر ڪونه ٿو ڪري سگهي. سڙڪ تي هلي ٿو ته ڇا اها سڙڪ سندس ذاتي آهي؟ وڻ جي هيٺان ماڻهو آرام ڪري ٿو ته ڇا اهو وڻ اُن جو ئي لڳايل آهي؟ ڪٿي پاڻي پيئي ٿو ته ڇا کوهه انهيءَ کوٽايو آهي؟ سنسار کان وٺڻو ئي پوي ٿو، پنهنجي

"يگيه جي سامگري" وڌڻ گهرجي. भुज् ڌاتوءَ جو هڪ ارٿ "پالڻ" ٿئي ٿو، هڪ ارٿ "کائڻ" ٿئي ٿو. ٻـوئي لفظ ٻنهي ارٿن ۾ ٺهي ٿو. اهيءَ ڪري جتي ڪلياڻ جي ڳالهه هلي رهي هجي، اتي سڀني جي رکشا جا ضروري پدارٿ يعني "يگيه جي سامگري" ارٿ وٺڻ ئي ڪارگر معلوم ٿئي ٿو. ڀڳوان ٻارهين شلوڪ ۾ پد ڏنو भुङ्क्ते پد ڏئي، اها ڳالهه ٻڌائي آهي ته سڀني لاءِ ڏنل سامگريءَ کي جيڪو اڪيلو کائي وڃي ٿو، اهو چور آهي. جيڪڏهن ٻوڙ، مڙش لاءِ ڏنل هجي ۽ اهو اُنکي کائي ته اُنکي چور چوڻ ٺيڪ ناهي. اهيءَ ڪري مڙش کي جيڪا به سامگري ملي آهي، اها اڪيلي ٻوڙڻ جو اهو اڌڪاري ڪونهي. اها سڀني جي شيوا ۾ لڳائڻ لاءِ ئي ملي آهي.

فرض ادائي ضروري

ڪنهن جي گهر ۾ جيڪڏهن پنهنجو ڪمائيندڙ شخص چوي ته "مان ئي ڪمايان ٿو، مان اڪيلو ئي کائيندس" ته ڇا اها ڳالهه انصاف پٽاندر ٿيندي؟ استريءَ کي چوي ته "توهان گهر ۾ ويٺي رهين ٿي، توکي ڇو ڪمائيءَ جو حصو ڏنو وڃي؟ ماءُ پيءُ به گهر ۾ ويٺا رهن ٿا، انهنکي به ڇو ڏنو وڃي؟ مون محنت ڪئي آهي، مون ڪمايو آهي، مان اڪيلو ئي ٻوڙيندس." اهڙيءَ حالت ۾ ڇا پريوار سٺيءَ طرح هلي سگهندو؟ نه، ڪڏهن به نه. انهن ئي اسان پنهنجي پنهنجي

ڪري، ٻين جي ڀلي ۾ جيترو زياده خرچ ڪندو، اهو اوترو اوچو ليکيو ويندو. جنهنجو شخصي سوارٿ ڇڏي، ڪٽنب جي سيوا ڪندو، اوترو ئي سٺو سمجهيو ويندو. ڪٽنب کان سواءِ پاڙيسرين جي سيوا ڪندو ته اهو هيڪاري وڏيڪ اوچو ٿيندو. پاڙيسرين جو ئي نه، سڄي ڳوٺ وارن جو ڀلو ڪندو ته، اهو وڏيڪ اوچو ٿيندو. فقط ڳوٺ جو نه، راڄ جو ڀلو ڪندو ته اهو اڃا به اوچو ٿيندو. اهڙيءَ طرح راڄ جو ئي نه، ساري ديش جو، ساريءَ دنيا جو ڀلو ڪندڙ سڀني کان سريشٽ سمجهيو ويندو. ماڻهن جو ئي نه ڍورن، پسون پکي، وڻ، سڀني جيون جي سيوا ڪندو ته، اهو هيڪاري وڏيڪ سريشٽ ٿيندو. ڀڳوان جي سيوا ڪري ته سڀ کان سريشٽ ٿيندو. جيئن وڻ جي پاڙ ۾ پاڻي ڏيڻ سان سڄو وڻ ساوو ٿئي ٿو. اهڙيءَ طرح سان ڀڳوان جو چنتن ڪري، ڀڳوان جو ڀڄن ڪري، انهيءَ سان سڄيءَ دنيا جي سيوا ازخود ٿئي ٿي.

اصول اهو ٿيو ته جيتري وڌيڪ سيوا هوندي، اوترو ئي سيوا ڪندڙ سريشٽ ليکبو ويندو. اسانکي جيڪي ڪجهه مليو آهي، اهو سرشٽيءَ کان مليو آهي. انهيءَ ڪري اهو ايمانداريءَ سان سرشٽيءَ جي سيوا ۾ لڳائڻ ئي اسانجو ڌرم ڪرتويه آهي، اهوئي گيتا جو ڪرم يوگ آهي.

گذر لاءِ اسانکي سڀني ذات شيوا وٺڻي ٿي پوي ٿي. انهيءَ ڪري جڏهن حقيقت ۾ اسان ماڻهو آهيون ته اسان جيترو وڏو آهي، اُنکان وڌيڪ اسانکي ڏيڻ گهرجي. سڀني جي ڀلي لاءِ اسانکي ڪم ڪرڻ گهرجي. جڏهن اسان ٻين جي اُڌارڻا تي چڙهون ٿا ته اسانکي ته ٻين لاءِ اُڌار ڏيڻ کپي. سڀني جي ڀلي ۾ چاهنا وٺڻ سان ڀڳوت پراپتي ٿي وڃي ٿي.

ते प्राप्नुवन्ति मामेव सर्व भूत हिते रताः। (१२-४)

ٻڌي "سڀني جي هت - ڀلي ۾ لڳل مونکي ٿي پراپت ڪن ٿا." انهيءَ ڪري اسانکي سڀني جي ڀلي جي ڀاونا سان ٿي ڪرم ڪرڻ گهرجن.

سڄو سنسار ملي، هڪ ماڻهوءَ جي اڇا جي پوراڻي ڪري، اهو ممڪن ڪونهي. پر هڪ ماڻهو سڄي سنسار جي ڀلي جي ڀاونا پوري ڪري سگهي ٿو. اسان ڀلي ڪٿي هڪ ماڻهوءَ جي اڇا جي پوراڻي نه ڪري سگهون، پر ڀاڻ وٽ جيڪا سامگري آهي، اها اُڌارڻا سان ٻين جي ڀلي ۾ ارپڻ ڪري ڇڏيون ته اسانکي ڪلياڻ جي پراپتي ٿي ويندي.

سويشت ڪيئن؟

اسان جيترن گهٽ ماڻهن جي سک جو، ڀلي جو ڀاءُ رکندو، اوترو ٿي اسين سچيتو ويندو. ڪمائيندڙ جيڪڏهن فقط پنهنجي پيٽ ڀريندو يا ڀاڻ زيادهه خرچ ڪندو ته گهر ۾ آدر نه پائيندو. پنهنجي سک جو تياڳ

پرماتما اڳيئي مليل

پرماتما جي پراپتي فقط اِڇا سان ٿي ٿي وڃي، فقط اِڇا ٿيڻ سان اُدم ازخود ٿي ويندو. پر پرماتما اُدم جي اڌين ڪونهي، پرماتما - لاءِ ڪوشش سان ڪونه ملندو. اُهو ڪرم مان ٿيندڙ ڦل ڪونهي. ڪرم مان جيڪو ڦل ٿئي ٿو، اهو ناشوان ٿئي ٿو. جنهن جي اُتپتي ٿئي ٿي، اُهو ناش ضرور ٿئي ٿو. ساڌن سان جيڪو ملندو، اهو اُتپتيءَ وارو ٿيندو. اُتپتيءَ وارو جيڪو هوندو، اهو مٽبو ٿي. پرماتما نه پيدا ٿيندڙ لاءِ آهي، اهو ڪرم سان ملڻ وارو، اُتپتي ۽ ناس ٿيڻ وارو ڦل ڪونهي. آهي ۽ جيئن جو تيئن آهي، فقط اُن جي اِڇا هجي، پر اِڇا نه هجي. ”اِڪ بات ڪرو ڦالدان جي، سو پرڻ چاڪي گنتي نه آن ڪي.“ فقط ابلاڪا سان ٿي پرماتما ملي ويندو.

اٽڪ ڪهڙي ؟

ورلي اُنَّ طرف ٿيڻ سان ٿي اٽڪ پوي ٿي. پي ڪا اٽڪ آهي ٿي ڪانه. ڏير آهي ٿي ڪانه. ڏوري آهي ٿي ڪانه. اُن جي اِڇا هئڻ سان ئي سنسار جو سمبنڌ آهي. اُن جي اِڇا مٽڻ نه سنسار جو سمبنڌ ٽٽو. جيئن ٿي سنسار جو سمبنڌ ٽٽو، تيئن ٿي پرماتما ملي ويو. اُهو اڳ ئي مليل آهي. اُن جي چاهنا آهي، اِڇا آهي، واسنا آهي، اُهي ئي سنسار سان سمبنڌ جوڙي

(٦)

پرماتما سان هڪدم ڪيئن ملون؟

"اسانجو اڌار ٿئي." اِس اِهائي هڪ ٻالڪا رهي ته هوُند هڪدم اڌار ٿي وڃي. هڪ ڳالهه توهان ٻڌايان ڏيئي ٿو. سنسار جو ڪم جيئن ڪرڻ سان ٿئي ٿو، اهڙيءَ طرح اسان سمجهون ٿا ته پرماتما جي پراپتي به اُدم ڪرڻ سان ٿيندي. پر حقيقت پراپتيءَ ۾ اها ڳالهه ڪانهي، ڪانهي، ڪانهي. پرماتما هر ديش ۾، هر ڪال ۾ ۽ سڀني وستن ۾ آهي، سڀني شخصن ۾ آهي ته اُنهيءَ تتو جي پراپتيءَ لاءِ ته فقط اندر جي ٻالڪا ئي گهرجي، چاڪاڻ ته پرماتم تتو جو نرماڻ ڪرڻو ڪونهي. اُنکي لڇون پٽائڻو ڪونهي، اُنکي بدلائڻو ڪونهي. اُهو آهي ۽ جيئن جو تيئن آهي. هر جڳهه، سڀ ۾ آهي. جتي توهان چئو ٿا ته مان آهيان، اُتي به پرماتما پوري جو پورو آهي. اِهيءَ ڪري فقط اِڇا سان پرماتما ملي ويندو. سنسار جي ڪا به وستو فقط ٻالڪا سان نٿي ملي. ٻالڪا ٿيندي، اُدم ڪنداسين ۽ ڀاڳ ۾ هوندو ته اُنهي جو سنجوڳ ٿيندو ته ملندي. پرنتو گهرجن ته پيئسن جي اِڇا هجي ۽ پيئسن لاءِ پرشارٿ ڪيو وڃي ۽ پرارٻڌ جو سنجوڳ ٿئي. پرنتو ملڻا هوندا ته ملندا، اُدم ڪريو، خوب ڪوشش ڪريو، نه ملڻا هوندا ته ڪونه ملندا.

ٻـ، ڪم نہ ڪيو اٿس. جيڪا نہ ھئس، اھا ڪيائين
نہ ٻڌايان "نہ" ٿي رھجي ويندي. جيڪو ھرھنڌ
موجود آھي، اُنکي پراپت ڪرڻ نہ ٻھادريءَ جو ڪم
آھي. اھو "آھي" نہ آھي ٿي رھندو. اھو ڪڏھن
"نہ" ٿي ٿي نہ سگھي.

توھان سنسار کان الڳ

توھان جي ٻھڪ ھن سنسار ۾ آھي ٿي ڪانہ. توھان جي ٻھڪ نہ اٽل آھي ۽ سنسار توھانجي اِڇان بدلجي ٿو. توھان جـي ٻھڪ سنسار ۾ ڪٿي آھي؟ ٻالپڻ بدلي، جواني بدلي، پيري بدلي، بيماري بدلي، شاھوڪاري بدلي، غريبي بدلي. اھي سڀئي بدليا رھيا، توھان اھي ٿي رھيا. توھان جا اھي ٿي آھن. تـوھان جي اِستٿي سنسار ۾ آھي ٿي ڪانہ. سنسار تـوھان سان گڏ رھي ٿي نہ سگھي. توھان سنسار سان گڏ رھي ٿي نہ سگھو. ڪڏھن بہ ڪڏھن جي طاقت ڪانھي، ٻئي جي بہ طاقت ڪانھي، جو سنسار سان رھي. سنسار اُن سان رھي، اُنجي ڪڏھن بہ ٿي نہ سگھي. توھانجي سنسار ۾ اِستٿي ڪانھي. شاھوڪاريءَ سان غريبي ڪيئن رھندي؟ تندرستيءَ سان بيماري ڪيئن رھندي؟ ٻال اوستا سان گڏ جواني ڪيئن رھندي؟ تـوھان آھيو اڻ بدلجندڙ ۽ سنسار آھي بدلجندڙ. بدلجڻ واري سان توھان اڻ بدلجندڙ

رکيو آهي. سنسار جي سڀني جڙني رهڻ ڪري پرماتما تنهن جو انڌ نه ٿي رهيو آهي. سنسار جي اڇا ڪري، آدم ڪري ڪجهه حاصل ڪري نه سگهندا.

جيڪي ماڻهو ڏسڻ ۾ اچي ٿو، اهو سڀ ختم ٿي ويندو. حقيقت ۾ ڪجهه ماڻهو ڪوڙا، فقط ماڻهو ڏوکو. پرماتما کان اوهان محروم رهجي ويندا. الکان سواءِ ڪجهه لاڀ ڪونهي. سنسار جي چاهنا سان ڪجهه ٿئي ڪونه ٿو. فقط ڏوکو ٿي ويندو. وقت اجايو ويندو. اجايو منش چولو هليو ويندو ۽ ڪجهه نه ملندو. جن شين جو اپاءُ آهي، انهن جي منش جي من ۾ ڏاڍي ڀاري اڇا رهي ٿي. اهو اصول اڳيان رکيو اٿوَن. سنساري ترقي لئي اُهم آهي، جيڪا مهان درش جي ڳالهه آهي. جيڪا ٻڌڪ هيٺئر لاهي، اها اسٽي (ٻڌڪ) لئي وڃي نه ڇڏيندا سين نه اسان ڏاڍي ترقي ڪئي آهي. هاڻي ڏين ٿا هي، ڏين ٿي ويو نه گويا وڏو ڪم ڪيو سين. ماڻهو چوندا- هاڻو صاحب، راڄي ماڻهو هو، لکاپتي ٿي ويو، ڪروڙپتي ٿي ويو. تمام ڀاري ڪم ڪيائين! هي مورک هو، جو پنڊت ٿي ويو. انهايت وڏو ڪم ڪيائين. هنڪي ڪو ڄاڻندو به ڪونه هو. سنسار ۾ ڏاڍي مشهوري ٿي ويس. وڏو ڪم ڪيائين! هنجو ڪو به آدر ڪونه ڪندو هو. سڀئي ڌڪاريندا هئس هاڻي اُنجي عزت ٿي وئي آهي. هن وڏو ڪم ڪري ورتو ڪجهه به نه ڪيو اٿس، ٿوريءَ خاڪ جمع رو

اِڇائن جو تياڳ.

اِڇا ڪرڻي پوي ٿي يا خود بخود سڌ آهي؟ پرماتما جي اِڇا خود بخود سڌ آهي پر اُنجي جاڳرتيءَ لاءِ بدن اِڇائن کي ڇڏڻو پوي ٿو. توهان بدن اِڇائن کي پڪڙيو آهي، انهيءَ ڪري توهان کي ئي ڇڏڻو آهي. هڪ ڀڳوت پراپتيءَ جو مقصد هئڻ سان ۽ بدن اِڇائن کي ڇڏڻ سان ڀڳوان جي اِڇا ازخود ظاهر ٿي ويندي. هاڻي جن اِڇائن کان واقف آهيو، اُهيئي ڇڏڻو آهي. اڄ جيڪا توهان جي اِڇا آهي، ٥٠ ورهيه اڳ اُنکان واقف هئا ڇا؟ تڏهن جائيدا ئي ڪونه هئا. فقط بناوٽي آهي. ڪاله اِڇا ٻي ڪاله ٻي، بدلجندي رهي ٿي. ڪاله اِڇا هڪ روپ ۾ ٻي ڪاله ٿي. سنسار جي ڪاله اِڇا ڪڏهن ۾ ٻي ڪاله ٿي. اِڇائون مٽجنديون رهن ٿيون، توهان نيون نيون پڪڙيندا رهو ٿا.

ايءَ اِڇا رهندي ٻين سمرن ڪري سگهجي ٿو، اُدم ڪري سگهجي ٿو. اهو لمبو رستو آهي، يڪدم ڀڳوت پراپتي ڪانه ٿيندي. سوال هو ته هاڻي جو هاڻي جلد ڀڳوت پراپتي ڪيئن ٿئي؟ انهيءَ رستي سان جلد نه ٿيندي، اهو رستو لمبو آهي. هڪ ٻه جنم، ڏهه جنم، خبر ناهي ته ڪيترا جنم ٿي وڃن. ڇو ته ته اهڙي اندر، اِڇا بدا ۽ ڀڳوت پراپتي ٿي سگهي ٿي

ڪيئن رهي سگهو ٿا؟ جيڪڏهن سنسار ۾ اسٿتي رهندي ته سنسار بدلجندو ڪيئن؟ مان ٻالڪ هوس، مان ئي جوان آهيان، مان ئي ٻڍو ٿي ويس. توهانجي اسٿتي سنسار ۾ ڪٿي رهي ٿي؟ توهان جي اسٿتي شرير ۽ سنسار ۾ ڪالهه ٿـي رهي، ڪالهه ٿـي رهي. توهانجي اسٿتي سدائين پرماتما ۾ آهي.

پرماتما جي اسٿتي سدائين توهان ۾ آهي. انڪري جيڪو لئيو، پرنتو توهان ۾ اسٿت آهي. الهيءَ پرماتما جي پراپتي مشڪل آهي؟ مشڪل نه لڳهن ٿٿي، جڏهن پرماتما جي پراپتيءَ لاءِ ڪجهه ڪرڻو پري. ڪرڻو ڪجهه آهي، ٿـي ڪونـه. الهيءَ ڪري مشڪلات ۽ آسانيءَ جو سوال ئي ڪونهي. جڏهن ته اها ڳالهه ٺيڪ لڳي ٿي. جيڪڏهن ٺيڪ لڳي ٿي ته دير ڪير ٿو ڪري؟ توهان خود ئي رنڊڪ ڪڙي ڪئي آهي. توهان ماڻهن کي پرواهه ڪانهي، اڇو ته ٺيڪ، نه اڇو ته ٺيڪ. فقط اها اڇا ٿئي ته پرماتما جي پراپتي ڪيئن ٿئي؟ ڇا ڪريان؟ ڪيڏانهن وڃان؟ ڪنهنکان پڇان؟ ڪيئن پرماتما جي پراپتي ٿئي؟ اها اڇا زوردار ٿئي ته پرماتما جي پراپتي ٿئي، ڇاڪاڻ ته اها اڇا ايندي ٿي، ٻي اڇا ڇٽي وڃي ٿي. جيستائين ٻيون اڇائون رهن ٿيون، تيستائين اڇا اندر (هڪ ۾ لين) نٿي ٿئي. اندر تتو جي پراپتيءَ لاءِ گهٽ ۾ گهٽ اندر اڇا ٿئي، اهي برابر ڪا چيز ئي ڪانهي.

پڇتائيندين ته مون غلطي ڪئي. راڄ جي چاهنا رکڻ نه رکڻو هئو. جڏهن جن چاهنائن کي پورو ڪرڻ چاهيو ٿا، اُهي چاهنائن جو پڇتاءُ ٿيندو ۽ رنڄ پوندو. ٻارڙن لاءِ جي پراپتيءَ جي ابلاکا ۽ بي ابلاکا رانڌڪ وجهندڙ آهي، انڪاڻ واري آهي ۽ ٻين کي فائدو ڪندڙ ڪانهي. انهيءَ ڪان لوڪ پرلوڪ ۾ ڪو فائدو ڪونهي. اُهي فقط نقصان پهچائيندڙ آهن، ٻين ڪجهه نه. ٻي اڇا اڌ پالمڪ مارگ ۾ انڪ آهي، ٻين کي لاڀ ڪونهي. جڏهن ڪو هجي ته ڪوئي پڌائي نه ملائيءَ اڇا ۾ هيٺرو فائدو ٿيندو. اُن ۾ ڪورو نقصان آهي. فقط نقصان جي ڳالهه نه، فقط ڇڏي سگهون ته ڇا ڇڏي ٿا سگهون؟ سک جي اڇا ٿي رانڌڪ وجهندڙ آهي. سک اٻترو رانڌڪ وجهندڙ ڪونهي.

سوالو اپاءُ

سک جي ابلاکا من ۾ آهي، اها ئي خاص رنڊڪ آهي. اصلي بيماري ڪٿي آهي- اسان کي نه انهيءَ ڳالهه جو سالن ٿائين پتو ئي نه لڳو هو. وڪيان ڏيندي، پروڇڻ ڪندي، سالن جا سال گذري ويا، تڏهن پتو پيو ته بيماري هتي آهي. اسان کي سک ملي وڃي، اها اڇا ئي پرمالما جي انڀو اڇا هيٺ ۾ رنڊڪ آهي. اها ئي انرٿ جو مول آهي. اهو رهو جو ٻج آهي. انڪانسوام ڪا انڪ هجي نه پڌايو. توهان نه ته سنسگ ڪريو ٿا، پستڪ پڙهو ٿا. مونکي ته ورهين ڪانپوءِ اها ڳالهه ملي.

ڇا؟ انهن نه ٿيندي. معمولي اهڙا هوندي به وقت
گهڻو لڳندو. ٿوري اهڙا آهي، انهيءَ ڪري انسان
اٽڪي پيا آهن. ته ته ان ڪري ها ڇا؟ جيڪي ٻاهر
سنسار ۾ لڳل آهن، اُهي ۾ ڪجهه نه ڪجهه
پرمارٿ جي اهڙا آهي ٿي. حقيقت ۾ گهريءَ درشٽيءَ
کان ڏٺو وڃي ته ٽنهي سان پرمارٿ جي اهڙا کان سواءِ
ڪوبه ٻرائي آهي ٿي ڪواهي. ٻر پسن ٻڪن کي خبر
ناهي ۽ انسان جيڪي ٻه پسن ٻڪن وانگر ٿي زندگي
گذاري رهيا آهن، اُهن کي به خبر ڪانهي ٻر انهيءَ
ٽنهي کي چاهين ته سب ٿا. ڪوبه جيو جنتو مرڻ چاهي
ٿو ڇا؟ ٻر ٻرمالم ٽنهي لرانتر رهي ٿو. شرير لرانتر ڪٿين
رهندو؟ ڪوبه اگياني رهڻ چاهي ٿو ڇا؟ سڀئي ڄاڻڻ
چاهين ٿا. ڪوئي دکي رهڻ چاهي ٿو ڇا؟ سڀئي
سکي رهڻ چاهين ٿا. انهيءَ ڪري ست رهڻ معنيٰ
سدائين رهڻ، چت معنيٰ ڄاڻڻ ۽ آنند معنيٰ لمي سکي.
انهيءَ ڪري ست چت آنند جي چاهنا ٿي ته سڀني
جي سواڀاوڪ چاهنا آهي. انهيءَ چاهنا کي ڪو مٽائي
سگهي ٿو ڇا؟ ٻون چاهنائون جيترائون جيترائون زياده
ٻڪڙي رکندا، اوتري اوتري دير لڳندي. اُهن کي
جيترو جلد ڇڏي ڏيندا، اوترو جلد ٽنهي جي اُپولي
ٿيندي. ڪامنائون ٻڪل مٽائي ڇڏيو ته ٻڪدم ٻگوس
ٻراپتي ٿيندو.

ڏر ڪي دير لڳي ٻر ملڻ ٿي ته خوش نه ٿيو، ٻڪ

سموري ٻاهاني ٻاڙي آهي. اهو سڀ مهڏجو ڏنل آهي،
ويچار ڪيل آهي. اهو ٽنو ڪان فقط صدوره رهڻ جو
اُپاءُ آهي، پيو ڪو آڏو اپڏدڙ ڪواهي. انشور ۽ ڪڏهن
اهڙو ني سگهي ٿو، جيڪو پڻهڏجي طرف اچڻ ۾ رنڊڪ
وجهي؟ اسان جو ڪيل ڪرم اسان لاءِ رنڊڪ آڻي،
اسان جي ٻٽاڻل واسنا اسان لاءِ رنڊڪ ٻٽجي ۽ اسان اُن
کي مٽي سگهون ٿا، ڇاڪاڻ ۽ اسان خود ڪرم ڪيا
آهن. اسان پاڻ واسنا ٻٽائي آهي. اسان جيڪي
رنڊڪون پيدا ڪيون، اُنهن کي اسان ني مٽي سگهون
ٿا. گرو ۽ ملڻو ۽ گروءَ جي ضرورت ني ڪانهي. مهاتمائون
نه ملڻا ته مهاتما جي ڪهڙي ضرورت آهي؟ ڀڳوان
جڏهن پرماتما جي پراپتيءَ لاءِ منش-شرير ڏنو آهي ته
سامگري ڪهت ڏني اٿائون ڇا؟ وواڪ روپي اڏي
مهان ملڪيت پرماتما ڪان ملي آهي، جنهڏجي ملڻ سان
گروءَ جي ضرورت ڪانهي. ضرورت هوندي ته گرو
ٻٽجي، ڀڳوان کي اچڻو پوندو.
“कृष्ण वन्दे जगद् गुरुम्” اهو جڳت گرو آهي. ڪيس
اچڻو پوندو. سنا مهاتما سنت جڳت ۾ ڇو ٿا رهن؟
سنسار ۾ اچي، ڪين ڪم ڪرڻو هو، اهو پورو ڪيائون
۽ ڪين اُنهيءَ وقت مري وڃڻ گهرجي. اهي جيئن ٿا ته
فقط اسان لاءِ جيئن ٿا. اسانجو اُنهن تي پورو پورو حق
لڳي. ٻالڪ کي دک آهي ۽ ماتا جيئي ڇا لاءِ ٿي؟
ٻالڪ لاءِ ني ماتا ناهي ته ماءُ کي مري وڃڻ کپي، اُنجي

سک جي واسطي، انھي لاءِ ڪيئن چئجي؟ انھي چئڻ
جو ڏاڍو سولو اُپاءُ آھي. توھان ھڪڙي طرح سوچيو ته
اسان کي ان کي ڇڏڻو آھي. اھا چئي وڃي - اُتري
لاءِ گھرجي (خود جي) گھرجي. انڪانسواءِ ڪوبه اُپاءُ
ڪم نه ايندو. انھيءَ ڪري توھان ڇڏڻ چاھيو ٿا، اُترا
توھان تيار ٿي وڃو. جلد ٿي اھو ڪم ٿي وڃي، اھڙو
اُپاءُ مون وٽ آھي. مون پستڪن ۾ جيڪي پڙھيو
آھي، سنتن کان جيڪي ٻڌو آھي، اُنھن مان ڪيترين
ئي ڳالھين ياد آھن. انھو سڌو، سرل اُپاءُ سڀني جي
ڪم جو آھي، سڀني ڀائرن ڀينرن لاءِ آھي، پڙھيلن،
اڻ پڙھيلن، ننڍين وڏن سڀني لاءِ آھي. مقصد اھو ئي
آھي ته ھڪ ئي ڳالھ من ۾ رھي ته اسان کي آرام ڪيئن
ملي، اسان جو ڀلو ڪيئن ٿئي؟ اھا لاءِ لڳي وڃي ته
سک جي لاءِ چئي ويندي. ڪري ڏسو. ڪاميابي نه
ملي ته اچي مون کان پڇو. تڪ (دليل) ٻڌائيندو نه ڏسڻ
۾ اچي ته چئو ته دليل ٻڌائيندو ڏسڻ ۾ نٿي اچي. انھيءَ
۾ پرارٻد جي ڪا اٽڪ ڪانھي. پرارٻد ڀاڳي ڀاڙي
آھي. ڪھڙيءَ طرح اسان آدم ڪرڻ کان اڳي سگھون
ٿا، انھيءَ لاءِ ھڪ اُپاءُ آھي.

مٿيون ڀاڳي ڀاڙي ڪندا ته پرارٻد اھڙي ئي آھي.
وقت اھڙو اچي ويو. ايشور ڪرپا ڪانه ڪئي، سڀ
گرو ڪونه مليو ۽ سنت مهاتما ڪونه مليا. ڪوبه ٻڌائڻ
وارو ڪونه آھي. اسان جو ڀاڳ اھڙو ئي آھي - اھا

ٻڌائيندو. مونکي حيرت ٿي لڳي تہ منھنجي ٻڌائڻ جي جھڙي اِڇا آھي، اوتري توھانجي پڇڻ جي اِڇا آھي ڇا؟

هڪ ٻہ ماڻھو ڪرڻ لاءِ تيار هجي تہ مان سمجھان تہ انھيءَ تمام وڏي ڪرپا مون تي ڪئي آھي. مون کي گھڻو تن ڏنو واھ، ڌن ڏنو واھ، عزت ڏني، مھما ڪئي، سڀ ڏنو پر ”منھنجو ڪلياڻ ٿئي“- اھڙيءَ اِڇا وارو هڪ ٻہ منھنجي سامھون اچي ۽ پڇي تہ منھنجو ڪلياڻ ڪيئن ٿئي؟ مان ڇا ڪريان؟ انھيءَ ڳالھ کي سمجھڻ چاھيان ٿو. سمجھڻ کي گيان مارگ چئجي ٿو. ٻئي کي سڀ پوڄاڻ ڪرم ٿورو آھي. ڀڳوان کي پنھنجو سمجھڻ، اُن ۾ پيار ڪرڻ، اِھو ڀڳتي مارگ آھي. ڀڳوان ڀنا رھي نٿو سگھي، اِھو ڀڳتي مارگ آھي.

ٻئي مارگ آزاد آھن. ھاڻي توھان کي جيڪو سٺو لڳي، سو ڪريو. انھن ۾ گھڻي مشڪل ڪانہ آھي. ھاڻي توھان چئو تہ مون ۾ لڳن ٿي ٿئي، نہ نہ، اھا ڳالھ ڪانھي. رواجيءَ کان رواجي ماڻھوءَ کي گھڻي لڳن ٿي سگھي ٿي. اوتري لڳن ھئڻ جي گھڻي گنجائش آھي. سڀئي پرماتما جا انش انھيءَ ڪري ٻرون آھن. ڪڏھن بہ ھمت نہ ھارڻ گھرجي. اُٿل اڃا ٿي تہ پرماتما ھڪدم ملندو!

جيئڻ جي ضرورت ڪانهي. اهڙيءَ طرح ئي مهاتما پرش آهن. اُهي سنسار ۾ جيئن ٿا ته فقط سنسار جي جيون جي ڪلياڻ لاءِ جيئن ٿا. اهڙا مهاتما ته مليا، مهاتمائون نه مليا ڄاڻون ڇوڻ اجايو آهي. مهاتما ته ملندا ته اُهي ڪيڏانهن ويندا؟ اُنهن کي ماڻهو پوندو. اُنهن کي لاچار ٿي اچڻو پوندو. جيسيتائين اسان پرماتما کي چاهيون ٿا ۽ گروءَ جي ضرورت هوندي تيستائين اُهو ايندو. ڀڳوان گروءَ کي موڪليندو. اهڙا گهڻا ئي واقعا ٿيا آهن. اها بلڪل سچي ڳالهه آهي. اُنهيءَ ڪري پرارٻڌ ۽ ڪرم کي ڪا رنڊڪ ڪانهي. هڪ پڪي اِڇا سان سڀ ڪجهه ٿي ويندو. اٽل اِڇا هجي ته پوءِ سڀني اِڇائون هوند پُور ٿي وڃن، اُن ۾ اهڙي طاقت آهي. اها بلڪل سچي ڳالهه آهي. اُنهن ڳالهين تي اسان سوال جواب ڪيا آهن، ڪتاب ڏنا آهن ۽ ويچار ڪيو آهي.

پرماتما جي مارگ ۾ اسان کي سنتوش نٿو ٿئي. هاڻي ته مهنجي اِڇا ٿي ڪوچ آهي ته جلد ۾ جلد ڪيئن ٿئي؟ ڪهڙو آهي اُهو اُپاءُ؟ مان رڪجان ڪونه ٿو، سنتوش ڪونه ٿو ڪريان. مهنجي لڳن اُم ڪانهي. مگر ڀڳوان جي اهڙي عجيب ڪريا آهي، جو مون کي اٽڪڻ نٿو ڏئي. اڳتي ته ڪو ڏاڍي ڇڏي ٿو. عجيب عجيب ڳالهيون آهن. ڇا ڇا ٻڌايان؟ ڪوئي سمجهي ته سمجهايان، ڪوئي ٻڌي ته ٻڌايان، اهڙي اندر ۾ زوردار اِڇا ٿي رهي آهي. ماڻهو ته چون ٿا ته شام جو سنسڪ

سندر ڪتاب گهرايو

ويد پرڪاش :- ٽي ڀاڱا. جنهن جي ابياس سان اندر کي آنند ملي ٿو. منجهن ڀڳتي، گيان ۽ ڪرم جا راز سمايل آهن. چئني ويدن مان چونڊ ويد منتر ارٿ ۽ سمجهاڻيءَ سان ڏنل آهن. پهريون ڀاڱو پڪو جلد ۱۶ روپيا. ٻيو ڀاڱو ڪپڙي جي جلد سان ۲۵ روپيا ۽ ٽيون ڀاڱو پڪي جلد سان ۲۵ روپيا.

انسانيت جي راهه :- منجهس اوچ جيون ٺاهڻ لاءِ رستا ٻڌايل آهن ۽ نهايت پرڀاوَ ڏيندڙ. ڀيٽا چار روپيا.

سوامي ليلاشاهه واڻي :- هنديءَ ۽ سنڌيءَ ۾. هن ۾ سوامي ليلاشاهه مهاراج جا امرت وچن ڏنل آهن. روز پاٺ ڪرڻ جهڙا. پڪي جلد سان. ڀيٽا ۷ روپيا.

روشن راهه :- برهمچريه بابت لاثاني پستڪ. قيمت ٽي روپيا.

هندي - انگريزي - سنڌي (ديوناگري) ڊڪشنري :- هڪ هزار صفحا. ڪپڙي جي جلد سان. قيمت صرف ۱۵ روپيا.

يوگ آسڻ :- يوگ ڪرڻ وارن ۽ آسڻن تي الڳ چٽن سان ڪارائتو پستڪ. قيمت چار روپيا.

ملڻ جو هنڌ :- **آتم درشن پرڪاشن منڊل**
نواب جو ڀيڙو، اجمير

Shri T. D. Khitnani